

IN THE WESTERN WORLD, THE OPEN INTELLIGENCE AGAINST OPEN DIPLOMACY*

Yazar / Author: Associate Prof. Dr. / *Doç. Dr.* Bülend Aydın Ertekin¹

Abstract

The intelligence activities of countries, such as the United States and Germany, which are in an important position as economic and political forces in the international system, have been the subject of debate on the global media agenda. While intelligence should be confidential, intelligence activities of friendly countries against each other or done jointly with each other are clearly disclosed through the media. Moreover, at the same time, the public opinion has been informed. The aim of this work is to examine the openness of intelligence operations of these great powers, which are the dynamic part of the global system, and the reasons for their transparency, and to study the importance of this strategy. In addition, as seen in the example of BND, this study also emphasizes on how the state intelligence agencies behave independently from their state and why they are revealed by media. The internet news of international media organizations referenced in the study have been taken as a basis. In addition, a literature study upon the subject of intelligence has been conducted. As a result of the work, intelligence seems to have acquired a new character like "open diplomacy." The concept of intelligence now takes on the identity of "open intelligence" just like "open diplomacy". And it is also used as a legitimate soft power weapon with satellites and electronics based intelligence. The task of announcing this fact is up to the international media. In other words, this event has been declared "de facto" through the media.

Key Words: Open Intelligence, diplomacy, BND, international relations, international media Trakya Region

BATI DÜNYASINDA AÇIK İSTİHBARAT AÇIK DİPLOMASİ'YE KARŞI

Özet

ABD ve Almanya gibi uluslararası sistemde ekonomik ve siyasal güç olarak önemli bir konumda olan ülkelerin istihbarat faaliyetleri uluslararası medya gündeminde tartışma konusu olmuştur. İstihbaratın kapalı ve gizli olması gerekirken, dost ülkelerin birbiri aleyhinde veya birlikte ortaklaşa yaptıkları istihbarat faaliyetleri açıkça medya aracı ile ifşa edilerek aynı zamanda da kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanmıştır. Çalışmanın amacı, küresel sistemin etkin parçası olan bu büyük güçlerin istihbarat faaliyetlerindeki açıklık, açıklığın nedenleri ve bu stratejinin önemini incelenmesidir. Ayrıca, çalışmada BND örneğinde görüldüğü gibi istihbarat kurumlarının, kurum merkezli olarak devletten bağımsız olarak hareket ettiklerinin medya aracılığıyla gün yüzüne çıkarılması üzerinde de durulmaktadır. Çalışmada referans olarak verilen ilgili uluslararası medya kuruluşlarının internet sitelerinde yayınlanan haberleri temel olarak alınmıştır. Ayrıca istihbarat konusuna ilişkin literatür çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda istihbaratın açık diplomasi gibi yeni bir karakter kazandığı görülmektedir. İstihbarat kavramı artık günümüzde tıpkı "açık diplomasi" kavramı gibi "açık istihbarat" hüviyetine bürünmektedir. Ve uydu ve elektronik temelli istihbarat ile de meşru bir yumuşak güç silahı olarak kullanılmaktadır. Bu gerçeğin duyurulması görevi de uluslararası medyaya düşmektedir. Farklı bir ifade ile bu olay medya aracılığıyla "de facto" ilan edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Açık İstihbarat, diplomasi, BND, uluslararası ilişkiler, uluslararası medya

1. Giriş

* Bu çalışmanın ana konusu 25 Mart 2017'de ENSCON 2017 (International Congress of Energy, Economy and Policy) uluslararası sempozyumunda "Batı Dünyasında Açık İstihbarat Açık Diplomasi'ye Karşı: Bir Ekonomi Politikası Sorunu Mu? Veya Açık Diplomasi Çağından Açık İstihbarat Çağına Geçiş Mi?" adıyla sunulmuştur.

¹ Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Basın ve Yayın Bölümü, baertekin@anadolu.edu.tr

Almanya'nın ve ABD'nin birbirlerini karşılıklı olarak istihbarat amaçlı dinlediklerini² açıklamaları uluslararası medyayı temsil eden CNN, the Guardian, New York Times gibi birçok yayın organı ve şirketinde kısa süreli de olsa bir gündem yarattı. Bunu takiben 7 Kasım 2015 tarihinde Spiegel Online³ dergisi ABD içişleri bakanlığı dışında, Polonya, Avusturya, Danimarka ve Hırvatistan dâhil olmak üzere Avrupa Birliği üye ülkelerinin içişleri bakanlıklarını dinlediğini açıkladı. (Spiegel Online, Nov.7, 2015)

Bu gündem maddelerinden hareketle çalışmanın odaklandığı temel nokta bir yüzyıldan beri artık meşru kabul edilen açık diplomasi sonrası "açık istihbarat" aracının herhangi bir sakınca görülmeden artık medya kanalları ile bir araç olarak kullanılmaya başlanmış olmasıdır. Şimdilik bu aracın ne tür bir silah olduğu tam olarak açık değildir. Dost ülke görünümündeki aktörlerin, bu silahı diplomatik bir silah mı? Yoksa ekonomik bir silah mı? Yoksa siyasi bir tehdit veya yaptırım mekanizması olarak kullanıp kullanmadıklarının anlaşılması çok uzun zaman alabilir.

Bu konuda CIA'nin Vietnam ve UFO konularında milyonlarca sayfalık arşivi 17 Ocak 2017 tarihinde kamu erişimine açması örnek olarak verilebilir. (Central Intelligence Agency, Jan.17, 2017) Gerçeklerin öğrenilmesi çok uzun zaman olsa da bu türden arşivlerin bir filtreye tutulup tutulmadığı ayrıca bilinmemektedir.

Büyük güçlerin istihbarat faaliyetlerindeki açıklık, açıklığın nedenleri ve bu stratejinin önemini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, çalışmaya konu teşkil eden ilgili uluslararası medya kuruluşlarının yazılı ve internet haberleri temel alınmaktadır. Çalışmanın alt yapısının desteklenmesi amacıyla öncelikle istihbarat konularına ilişkin literatür çalışması yapılarak, tüm dünya ülkelerinde legal kurumsallaşmayı temsil eden istihbaratın özelliklerine yer verilmektedir. Daha sonra, istihbarat kapsamında adı geçen ilgili ülkelerin ekonomik güçlerinin küresel boyuttaki ağırlıklarının düzeyi ekonomik veriler ile gösterilmeye çalışılmaktadır.

2. Açık İstihbarat Kavramına İlişkin Varsayımların Sorgulanması

Medya'da çıkan haberler temel alındığında, uluslararası sistemin daha iyi işleyebilmesi ve milletlerarası çatışmaların bertaraf edilebilmesi için de jure ve de facto kabul edilen ve uygulandığı bilinen (veya sanılan) açık diplomasi mekanizmasından sonra uluslararası sistemin öncü aktörleri arasında istihbarat faaliyetleri açık bir şekilde deklare edilerek bir "açık istihbarat" aracının devreye sokulduğu medya aracılığı ile öğrenilmiş ve bu konu uluslararası medya gündeminde belli bir süre de olsa kalmıştır. Aslında aynı siyasi, ideolojik ve ekonomik blok ve uluslararası örgütler içinde bulunan ABD ve Almanya'nın ve diğer taraftan Almanya'nın yakın dostluklar içinde bulunduğu ülkelerin⁴ sanki karşı blok üyesiymiş gibi birbirleri hakkında istihbarat faaliyetlerinde bulunmaları ve bunun da açıktan açığa deklare edilmesinin temel nedeninin ne olabileceği sorusu akla gelmektedir.

Doğal olarak bu çalışmada, bilgi ve araştırma düzeyi sadece mevcut literatür ve medya haber taramalarından oluştuğundan bu olayın temel nedenin ve detayın gerçekte ne olduğu ve niçin bu iki stratejik ve müttefik aktörün birbirlerini dinlediklerinin medya tarafından ifşa edilmesi ve yine buna paralel olarak bu olayın ifşasında resmi makamlarca klasik diplomasiye görülen "iddiaları ret" etme tercihi varken medya kanalıyla kamuoyunu bilgilendirecek şekilde gündemde yer almasıyla ilgili sorular akademik düzlemde yapılacak bu çalışma için yeterince veri açığı olduğundan muğlak kalmaktadır. Ancak, yeni eğilim olarak gözükten "açık istihbarat" yolunun tercih edilmesinin temel nedenlerine ilişkin öngörülerin altı çizilebilir. Bu bağlamda, "açık istihbarat", çıkar savaşlarında yumuşak güç ve kontrol savaş aracı olarak kullanıldığı öngörülebileceği gibi hepsini içeren ekonomik (ticari ve finansal), politik, kültürel ve askeri bir strateji aracı olarak da kullanılıyor olabilir.

---

² Bu konuda yayımlanan haberler için bkz: Jake Tapper, CNN Politics, "Obama administration spied on German media as well as its government", July 4, 2015, <http://edition.cnn.com/2015/07/03/politics/germany-media-spying-obama-administration/>; theguardian (July 2, 2015), "WikiLeaks: US spied on Angela Merkel's ministers too, says German newspaper", Erişim tarihi: 30 Ocak 2017, <https://www.theguardian.com/media/2015/jul/02/wikileaks-us-spied-on-angela-merkels-ministers-too-says-german-newspaper>; Alison Smale, The New York Times, "Germany, Too, Is Accused of Spying on Friends", May 5, 2015, http://www.nytimes.com/2015/05/06/world/europe/scandal-over-spying-shakes-german-government.html?_r=0; Anton Troianovski, The Wall Street Journal, "Germany Warns U.S. About Spying on Its Officials New WikiLeaks documents appear to show NSA monitored German government ministries", July 2, 2015, <http://www.wsj.com/articles/germany-requests-meeting-with-u-s-ambassador-over-new-spying-leaks-1435850048>

³ Der Spiegel

⁴ Avusturya, Büyük Britanya, Danimarka, Fransa, Hırvatistan, İspanya, İsveç, İtalya, Polonya, Portekiz, Yunanistan, Vatikan ve Türkiye'yi içine alan medyaya yansyan listede yer alan ülkelerdir.

Özetle, “açık istihbarat” kavramının artık “açık diplomasi” kavramına rakip bir kavram olarak uluslararası iletişimde ve uluslararası ilişkilerde yerini almış olduğu söylenebilir.

Öncelikle açık diplomasi ve açık istihbarat kavramlarının siyaset bilimindeki anlamları açıklandıktan sonra, ABD-Almanya ikilemi ile bu iki dost ülkenin birbirleri ile olan mevcut karşılıklı işbirliği ve ilişkilerine rağmen niçin bu tür bir diplomasi etiğine aykırı bir eğilim gösterdikleri ve bu durumun uluslararası kamuoyu tarafından medya gündemi vasıtasıyla öğrenilmesi (açık istihbarat) üzerinde durulabilir. Esas itibarıyla bu olayın Wikileaks tarafından ortaya çıkarıldığı veya ileri sürülmesi olayın varlığı ile doğruluğu arasında ikilem yaratmaktadır. Eğer bu olay gerçekten doğru ise bu doğruluğun kaynağını oluşturan Wikileaks ne kadar güvenilir bir kaynaktır? Wikileaks’in kaynak belgeleri resmi belgelerden mi oluşmaktadır? Uluslararası medya bu kaynağa atıfta bulunarak gündem oluşturdu ise olay gerçekten doğru bir haber midir? Yoksa bir kaynağın haberinin sorgulanması haber okuyucularına mı bırakılmaktadır? Tüm bu soruların doğruluğundan çok günümüzde artık bu tür bir kavramın “açık diplomasi” metoduna satirik yaklaşımla katkı mı yaptığı yoksa karşı bir cephe mi oluşturduğu sorgulanmalıdır.

Bu krizi medya gündemine oturtan yine bu iki ülkenin medya araçlarıdır. Bu diplomatik krizin kamuoyuna duyurulmasında uluslararası medyanın kullanılan bir araç mı yoksa moderatör konumunda mı bulunduğunu sorgulamak gerekmektedir. Diğer bir deyişle, uluslararası medya, uluslararası kamuoyunu manipüle mi etmektedir? Yoksa bizzat kendisi bir araç olarak kullanılarak haberler manipülasyona mı uğramaktadır? Uluslararası sistemde demokratik ülke olarak tanımlanan ülkelerin de bu türden bir strateji izlemelerinin sosyolojik algısı nedir?

Gerçekte, bu soruların cevabını söz konusu kurumlardan doğrudan almanın zorluğu içinde çalışmanın sistematikliğini şu varsayım üzerine oturtabiliriz:

Günümüzde küreselleşen dünyamızda, açık diplomasi'nin demokrasi kadar önemli olduğu vurgulanırken, İkinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik ve siyasi açıdan tekrardan ayağa kalkmasına yardım ettiği Almanya'yı Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) dinlediğini açıklaması ve bunun akabinde ise yine uluslararası sistemde bir dünya lideri ABD'yi bir NATO ülkesi olan Almanya'nın dinlemiş olduğunun açıklanması ile güç savaşının niçin açık diplomasi'den açık istihbarata dönüştüğünün sorgulanması gerekliliğidir. Bu yarışta veya bu rekabet çatışmasında, Alman istihbarat servisi Bundesnachrichtendienst⁵ (BND)'nin kendi hedef ve faaliyet alanını sadece ABD ile sınırlamadığı uluslararası medya haberleri araştırıldığında anlaşılmaktadır. BND'nin aynı zamanda Care International, Oxfam ve Cenevre'deki Kızılhaç Uluslararası Komitesi gibi NGO olarak tanımlanan hükümetler dışı örgütleri dinlediği yine Alman medyasının ileri gelen temsilcilerinden Spiegel tarafından beyan edilmektedir. Spiegel'e göre, BND, NGO'ların dışında ABD, Fransa, Büyük Britanya, İsveç, Portekiz, Yunanistan, İspanya, İtalya Avusturya ve Vatikan'ın e-mail adresleri, telefon ve faks numaralarını denetlemiş ve Polonya, Avusturya, Danimarka ve Hırvatistan içişleri bakanlıklarını dinlemiştir.⁶ (Spiegel Online, Nov.7,2015) Bu döngü Almanya'nın sadece ABD, Fransa, Büyük Britanya, İsveç, Portekiz, Yunanistan, İspanya, İtalya Avusturya ve Vatikan'ı dinlemesi ile de kalmamıştır. BND, eski ABD başkanı Obama yönetiminin en üst düzeyde yetkilileri olan John Kerry ve Hillary Clinton'u bizzat dinlediklerini Der Spiegel açıklamaktadır.(BBC News, August 16, 2014) Buna paralel olarak da Obama yönetiminin de Alman medyasını ve Alman hükümetini dinlettiğine ilişkin haberler Temmuz 2015'de CNN tarafından yayınlanmıştır.(Tapper J.,July 4, 2015)⁷

ABD ve Almanya arasındaki bu rekabete ek olarak yine Spiegel dergisinin 18 Ağustos 2014 tarihli haberine göre Alman istihbarat servisi Bundesnachrichtendienst (BND)'in Almanya ile ikili ilişkileri son derece önemli ve stratejik ortağı olan Türkiye'yi dinlemiş olduğunu tek taraflı olarak açıklaması ve hatta bu dinlemenin 1976 yılına (DW, August 23, 2014) kadar uzandığının açıklanması ve bu durumun ayrıca da bizzat Almanya şansölyesi Merkel tarafından kabul edilmesi ve diğer taraftan

⁵ İlgili kurum için detaylı bilgi için bkz. Almanya Federal Haber Alma Servisi , http://www.bnd.bund.de/DE/Home/home_node.html

⁶ Bu ülke ve kuruluşların dışında Almanya'nın Türkiye'yi de dinlediği açıklanmıştır.

⁷ CNN'nin 2016 ABD başkanlık seçimlerinde açık bir şekilde Trump'a karşı Hillary Clinton'u desteklemesine rağmen, Obama ekibinin Alman medya kuruluşlarını ve Alman hükümetini dinlettiğine dair bir haberi daha Obama yönetimi başta iken yapması medya bağımsızlığı açısından önem taşımaktadır.

konunun Reuters haber ajansı, Spiegel dergisi ve Euronews yayın kuruluşunun haberlerinde gündem oluşturması⁸ da BND'in ve dolaylı olarak Almanya'nın imajının sorgulanmasına neden olmaktadır.⁹

Bu dinleme ve casusluk haberlerine yönelik Merkel medyaya verdiği beyanatta, “*Bu hadiseye ilişkin olayda, Alman ajanslarının (istihbarat) çalışmalarına ait detaylarını kamuya duyuramam.... Parlamento denetleme komitesinde ne söylenilmesi ve tartışılması gerekiyor yapılacaktır, gereken ölçülerde de parlamento kurumunun daha fazla bilgilendirilmeye ihtiyacı varsa bu da yapılacaktır...*” (Euronews, August 18, 2014) ifadesini kullanmıştır. Merkel yine aynı ifadesinde “*...dostlar arasında dinleme (casusluk) faaliyetlerinin kabul edilemez*” olduğunu ifade etmiştir. (Euronews, August 18, 2014)

Dost ülkelerin birbirini dinleme senaryosu içinde, aynı benzerlikte ABD'nin Almanya'yı veya Almanya'nın ikili ilişkilerde bulunduğu diğer “dost” ve “müttefik” ülkeleri dinlemesi ile sınırlı kalmayıp, uluslararası arenada bir bakıma ABD'nin koruması ve güvencesi altında bulunan İsrail'in bile ABD tarafından yakın takip edilmesi ve ABD'nin yeni başkanı Trump'ın da Amerikan çıkarları için bu türden faaliyetlere açık olacağını ifade etmesi açık istihbarat kavramını ilginç hale getirmektedir.¹⁰

Dost ülkelerin yakın ilişki içinde buldukları ülkeleri denetleme zorunluluğu duymaları uluslararası sistemin içinde bulunduğu kritik durumun bir göstergesi sayılabilir. Uluslararası ilişkilerde “*dost yok sadece çıkar var*” matrisine ilaveten “*daimi müttefikler ya da düşmanlar yok, sadece kalıcı çıkarlar*”¹¹ (Leibler, July 12, 2016) ilkesi hızlı bir şekilde uluslararası ilişkilerin pragmatik politikalarını inişli çıkışlı hale getirerek destek vermektedir.

Dost ülkeler birbirlerini niçin dinlemektedirler? Soğuk Savaş sonrası değişen düşman algısı potansiyel rekabet algısının yerini mi almıştır? Doğal olarak bu soruların cevapları uluslararası sistemde ülkelerin kısa, orta ve uzun vadedeki rekabet stratejilerinin PUKO döngüsü¹² içinde icra edilmesi ile ilgilidir. Ülke stratejilerinin planlanması, uygulanması, kontrolü ve gerekli önlemlerin alınması durumunda dünya vatandaşlarının açıkça bir açık diplomasiden çok ülkelerin “iceberg” politikaları ile karşı karşı kaldığını göstermektedir. Artık doğrudan ne yüzeysel ne de derin strateji vardır. Yeni uluslararası sistem sanki ülkeler arasındaki çıkar ilişkilerinde bir “iceberg” modelinde olduğu gibi, stratejilerin gerektiğinde hem yüzeysel görünümde olmasını hem de derinden ne olduğu ve olacağı konusunda sürekli analizleri gerektirmektedir. Kısaca, yakın ilişki içindeki ülkelerin vizyonunda “bir düşman yok ama herkes rakip” matrisi vardır.

Bu reel durumun dışında, Spiegel'in BND'ye ilişkin iddialar sadece BND'nin çeşitli dost ülkeleri ve bunların dışında hükümetler dışı uluslararası örgütleri (NGO) dinlemesi ile sınırlı kalmadığı ve bunun yanı sıra Spiegel dergisinin daha da ilginç olan haberine göre, BND'nin BBC, the New York Times ve Reuters haber ajansı gibi medya kuruluşlarını dinlediği belirtilmektedir.¹³

⁸ Bu konuda diğer haberler için bkz. Spiegel Online, (August 18, 2014), "Targeting Turkey :How Germany Spies on Its Friends", Erişim tarihi : 22 Şubat 2017, <http://www.spiegel.de/international/germany/german-considers-turkey-to-be-official-target-for-spying-a-986656.html> ; Reuters, (Aug.24, 2016), "Germany has spied on Turkey since 1976: Focus magazine", Erişim tarihi : 19 Şubat 2017, <http://www.reuters.com/article/us-germany-turkey-spying-idUSKBN0GN0HW20140824> ; Euronews (August 18, 2014), “German intelligence spied on Turkey, says report”, Erişim tarihi: 11 Ocak 2017 , <http://www.euronews.com/2014/08/18/german-intelligence-spied-on-turkey-says-report/>

⁹ DW'in Der Spiegel'e dayandırdığı habere göre, BND NATO ülkesi olarak sadece Türkiye'yi değil aynı zamanda da Arnavutluk'u hedef aldığı belirtilmektedir. Haberin detayı için bkz. Spiegel Online (August.23, 2014) , "BND überwacht seit Jahren weiteren Nato-Partner", Erişim tarihi : 16 Şubat 2017, <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bnd-ueberwacht-albanien-weiterer-nato-partner-im-visier-a-987711.html>

¹⁰Haberin detayı için bkz. Arutz Sheva, "Trump: Spying on allies? I'm open to the possibility", <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/205894> ; the Jerusalem Post, (January, 04, 2016), "Trump Says He is Open to Spying on Israel if He becomes President", Erişim tarihi : 3 Mart 2017, <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/Trump-says-he-is-open-to-spying-on-Israel-if-he-becomes-president-439377> ; ABD'nin yeni başkanı Trump'ın daha başkan olmadan Obama yönetiminin İsrail'in dinlemesine ilişkin kendisi ile yapılan röportaja verdiği cevapta, ABD'nin çıkarları çerçevesinde bu türden dinlemelere açık olduğunu beyan etmişti. Ancak başkan seçilmeden önce bu türden açıklamalar yapan Trump'ın başkanlık görevine başlamasından sonraki tavrının ne olacağı bilinmemektedir. Trump diğer taraftan ise, İsrail'deki Amerikan büyükelçiliğinin Kudüs'e taşınacağını söylemiştir. Bu konunun da Trump'ın ajandasında yerini koruyup koruyamayacağı tartışılmaktadır. Bkz. the Guardian (Jan.23, 2017), "Moving US embassy to Jerusalem may be slipping down Trump's agenda", Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/23/us-embassy-jerusalem-trump-israel>

¹¹ Netenyahu bu röportajda "Sonsuz müttefiklerimiz yok ve sürekli düşmanımız da yok. Çıkarlarımız sonsuz ve sürekli ve bu çıkarları takip etmek bizim görevimizdir" demiştir.

¹² PUKO döngüsü hakkında detaylı bilgi için bkz . Masaaki İmai (1994), **Kaizen** , Brisa , s.11

¹³ Haberin detayı için bkz. Baumgärtner M. – Knobbe M. – Schindler J., Spiegel Online, (Feb.24, 2017) "Documents Indicate Germany Spied on Foreign Journalists", Erişim tarihi : 2 Mart 2017, <http://www.spiegel.de/international/germany/german-intelligence-spied-on-foreign-journalists-for-years-a-1136188.html>

Spiegel’de BND’nin “...1999 yılından beri en azından elli kadar gazeteci ve redaksiyon sorumlusu medya çalışanlarına ait telefon, faks ve elektronik postalarını dinleme takip listesine aldığı...” (DW, Feb.24, 2017) ifade etmektedir. Bu durum bir bakıma IV. Kuvvet Medya’yı temsil eden kuruluşların Alman istihbarat servisi tarafından niçin dinlediğine ilişkin net bir açıklama henüz yokken, DW, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütüne dayandırdığı haberine göre bu dinlemelerin devam ettiğini açıklamaktadır.

3. Açık Diplomasi Kavramı Nasıl Oluşmuştur?

Açık diplomasi kavramı uluslararası siyasette pozitif anlam barındırmaktadır. Tarihsel süreç içinde ülkelerin birbirlerine karşı dost görünüp kapalı kapılar ardında düşmanları ve rekabet halinde buldukları ülkeler aleyhinde oluşturdukları gizli antlaşmalar ile sonunda savaş ve yıkımla sonuçlanan siyasi ve ekonomik çıkar hesapları ya da toprak paylaşımına yönelik entrikaların engellenmesine yönelik oluşturulan çare veya ideal olmuştur.

Siyasi tarih sürecinde kapalı diplomasiden açık diplomasiye geçiş bu diplomatik kirliliklerin engellenmesi amacı ile geliştirilmiştir. Bugün günümüzde maddelerine atf yapılan ve ileri sürdüğü on dört madde ile adından sıkça bahsettiren 8 Ocak 1918 tarihinde Woodrow Wilson’un Amerikan Kongre üyelerine yaptığı konuşmada geçen ve Wilson ilkeleri olarak uluslararası siyaset literatürüne geçen ilkelerin birinci maddesi kamunun gözü önünde cereyan eden ve herkesin haberdar olacağı “açık diplomasi” den oluşmaktaydı.¹⁴

Amerikan Kongresi tarafından onaylanmamış olan 1919 Versay Antlaşması, ABD başkanı Wilson’un ilkelerine atf yaparak açık diplomasi kavramı uluslararası hukukun güvencesi altına alınmasına yönelik ve iyi niyete dayalı ilk uluslararası hareketi başlatmış oluyordu. I. Dünya Savaşı örneğinin bir daha yaşanmasını istemeyen bu görüş çok başarılı olmasa da 1919 Versay antlaşması bir milat olarak “kapalı diplomasi”den “açık diplomasi”ye geçiş olarak kabul edilebilir. Versay’dan sonra “kapalı diplomasi” kavramını artık olumsuzlaştırıyor ve uluslararası hukuk açısından kabul edilmez sayılsa da “açık diplomasi”ye muhalif her hangi bir siyasi veya ekonomik zirvenin yine uluslararası hukuk açısından bir yaptırıma uğraması düşünülemez. Ancak, sadece günümüz sosyal medyasında ele alındığı gibi Wikileaks örneği dosyaların internet ortamında dünya internet kullanıcıları ile paylaşılması söz konusu olabilir. Çünkü ülkeler arasındaki karşılıklı bağımlılık, karşılıklı ilişkiler ve her şeyin ötesinde küreselleşme ve bilgi çağında hâkim olmaya devam eden “real-politik” bu türden bir kırılmanın olmasını arzu etmeyecektir. Yine de tüzel kişi sıfatındaki milletlerarası ilişkilerde devletlerin lider ve siyasi insan faktörünü temsil eden bireylerden oluştuğu göz önüne alınırsa doğal olarak real-politikaya rağmen ülkeler arasındaki ilişkilerde belli süreli kırılmaların, ilişkilerin askıya alınması ve karşılıklı güven eksikliğinin olabileceği göz ardı edilmemelidir. Daha yumuşak bir dille bu “açık istihbarat” veya daha sert bir ifade ile “açık casusluk” eyleminin dost ülkeler arasında niçin meydana geldiği Wikileaks tarzı veya benzeri belgeler ile veya bu ülkelerin kendi iç denetimlerinde yaşamaya bağlı soruşturma veya hukuk birimlerinin ortaya koyacağı belge veya açıklamaların dışında akademik düzlemde bilinmesi oldukça zordur.

4. İstihbarat Nedir?

Richelson’a göre (1989), “*istihbaratın toplanması ve yaygınlaştırılması bir üretici-tüketici ilişkisinin parçasıdır. Bu nedenle, istihbaratın karar verme ya da politika belirleyicilerine ne ölçüde yardım ettiği de önem arz etmektedir. Aslında iki ayrı soru bulunmaktadır : İstihbarat, karar vericilere ne gibi yollarla yardım etmektedir ve hangi özellikler onu faydalı hale getirmektedir ?*” (Richelson, 1989, 4); (Minix & Hawley, 1998, s.324).

Minix ve Hawley’e göre istihbaratın kullanımında, öncelikle araştırma, geliştirme, test ve değerlendirme birimleri ve çalışmaları önemlidir. Örneğin, Soğuk Savaş döneminde “*ABD istihbaratı, bir Sovyet denizaltısının mümkün olan en yüksek hıza sahip konvansiyonel istihbaratından daha hızlı bir hızda ilerlediğini gözlemledi. Bu yeni istihbarat ve Sovyet denizaltı filosuyla ilgili daha sonraki*

¹⁴ Açık Diplomasi için bkz. "Woodrow Wilson's "Fourteen Points", Jan.8, 1918, http://web.ics.purdue.edu/~wggray/Teaching/His300/Handouts/Fourteen_Points.pdf , s.1 ; Kissenger H., **Diplomasi**, (1998), (Çev.İbrahim H. Kurt), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s.13-39 ; Üçarol R., *Siyasi Tarih (1789-2014)* (2015), DER Yayınları, 10.Baskı, 2015, s.713

düşünce revizyonu Amerikan donanma tarihinde en büyük inşaat programlarından birinin başlamasına yol açtı..."(Richelson, 1989, 4-5); (Minix & Hawley, 1998, s.324) Bu çerçevede mürekkep balığı (Spadefish) kod adlı SSN668 saldırı denizaltıları Amerikan donanması envanterine güç katmak için 1970'li yıllarda inşa edilmiştir.

Yine Minix ve Hawley'in sınıflandırmasına göre, istihbarat, savaş planlarında, dış yardım uygulamalarında ve çatışmaların analizlerinde önemlidir. İstihbaratta bilgilerin doğrulanması ve diğer taraftan istihbaratın güncel olması dikkate alınmalıdır, çünkü "...karar vericilerinin eline çok geç düşen istihbarat, istihbarat değildir. İstihbarat hem kalite hem de zamanlamayı gerektirir..."(Minix & Hawley, 1998, s.326)

İstihbarat modellerine gelince, bu modeller siyasal istihbarat, askeri istihbarat, bilimsel ve teknik istihbarat, sosyolojik istihbarat, ekonomik istihbarat ve ekolojik istihbarat şeklinde tanımlanabilir. (Minix & Hawley, 1998, s.326-8) Angelo Codevilla'ya göre ise istihbarat hem statik hem de dinamik özelliklerin değerlendirilmesi ile daha başarıya ulaşır. Codevilla'nın tanımı ile statik özellikler, coğrafya, iklim, demografik nüfus yapısı, kültür, tarih, siyasi ve ekonomik kurumlar ve liderlerin biyografileri sayılabilir. Dinamik özellikler ise statik özelliklere göre sürekli değişime açıktır. Bu özellikler arasında, birliklerin konuşlandırılması, kapalı siyasal sistem içinde güç dağılımı, yıllık hasatlar, liderlerin niyetleri sayılabilir. Tüm bunların kombinasyonunu ile yapılan değerlendirmeler ile güç, etkin bir istihbarat ortaya çıkmaktadır. (Codevilla, 1992, 4-14); (Minix & Hawley, 1998, s.328)

İstihbaratın toplanmasında ise, insan kaynaklı istihbarat, elektronik (ELINT) veya sinyal (SIGINT) istihbaratı, fotoğraflama ve uydu istihbaratı yapılmaktadır. (Minix & Hawley, 1998, s.331)

4.1. Gizli İstihbarattan Açık İstihbarata

Yukarıda belirttiğimiz, kategori ve uygulamalar ile yapılan istihbarat faaliyetlerde ülkelerin birbirlerini dinlemesi ve birbirlerine ilişkin bilgi toplamları ve değerlendirmeler yapmaları yeni bir olay değildir. Ancak bu durumun açıktan açığa medya aracı ile deklare edilmesi olayı farklı bir konuma getirmekte olup istihbarat kavramına bakış açısını ve değerlendirmeyi farklılaştırmaktadır.

Açık istihbaratın gelişimini daha iyi anlamak için öncü rol oynayan Batı Bloğu ülkelerinin elektronik istihbaratı konusunda yapmış oldukları ikili ve çok taraflı antlaşmaların önemli olduğunu unutmamak gerekir.

Yakın tarihimizde, açık diplomasi kavramından sonra açıkça faaliyet gösteren "açık istihbarat" kavramı esas itibarıyla siyasi iletişim literatürüne özellikle dinleme, casusluk ve istihbarat faaliyetlerini yasallaştıran 1948 UKUSA antlaşması ile gelmektedir. Öncelikle ikili antlaşmalar ile sınırlanan bu antlaşmalar daha sonraları ihtiyaca göre genişlemiş ve çoklu antlaşmalar ile imzacı ülkeler arasında protokol ve sözleşmeler ile yasallaşmıştır. Kökeni II. Dünya Savaşı yıllarında ABD ile Büyük Britanya arasında imzalanan 1941 Atlantik Antlaşması¹⁵ ve 1943 BRUSA¹⁶ sözleşmelerine giden UKUSA¹⁷ sözleşmesi Birleşik Krallık – Amerika Birleşik Devletleri arasındaki bir sinyal istihbarat (elektronik istihbarat) antlaşması daha sonra 1950'lilerde Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda'yı da içine alarak genişlemiş ve "Beş Göz" (Five Eyes)¹⁸ tabiri ile ifade edilmiştir. Batı Almanya, Filipinler ve İskandinav ülkeleri de üçüncü taraf ülke konumundaki statüleri de bu antlaşmada yerlerini kısa sürede almışlardır. BRUSA sözleşmesi 5 Mart 1946 yılında yürürlüğe girmiş, daha sonra UKUSA sözleşmesine dönüşmüştür.¹⁹ 1948 yılında eklenen ek maddeler ve ek

¹⁵Antlaşmanın detayı için bkz. Department of State, "The Atlantic Conference & Charter, 1941", <https://history.state.gov/milestones/1937-1945/atlantic-conf>

¹⁶ Detay için bkz. War Department, 1943, "Agreement between British Government Code and Cipher School and U.S. War Department", 1943, https://www.nsa.gov/news-features/decclassified-documents/ukusa/assets/files/spec_int_10jun43.pdf; Duke S., *United States Military Forces and Installations in Europe*, Oxford University Press, 1989 .p.308; Matthew M. Aid, *Secrets of Signals Intelligence during the Cold War and Beyond*, (Ed. Matthew M.Aid- Cees Wiebes), Frank Cass Publishers, New York, 2001, p.33

¹⁷ Bkz. Duke S., *United States Military Forces and Installations in Europe*, Oxford University Press, 1989 .p.307-8; World e-Book Library, "UKUSA Agreement", <http://community.ebooklibrary.org/Articles/UKUSA%20Agreement?&Words=UKUSA%20Agreement>

¹⁸ Bkz. A. Kiyuna - L. Conyers, *CYBERWARFARE SOURCEBOOK*, Lulu.com, April 2015, p.118; Kısaltma olarak "AUSCANNZUKUS" veya "FVEY" şeklinde tanımlanmaktadır. Bkz David Lyon, *Surveillance After Snowden*, Polity Press, Cambridge, 2015

¹⁹ Bkz. NSA, "UKUSA Agreement Release 1940-1956", Erişim tarihi : 30 Ocak 2017, <https://www.nsa.gov/news-features/decclassified-documents/ukusa/>

sözleşmeler ile yetki ve çalışma alanları yeniden belirlenmiştir.²⁰ Yeni UKUSA sözleşmesi ise 10 Mayıs 1955 yılında imzalanmıştır.²¹ Bu gizli antlaşma hükümlerince kamuoyundan saklanan bu antlaşma metinleri ve maddeleri 25 Haziran 2010 tarihinden itibaren ABD ve İngiltere’de online erişime açılmıştır.²² Bu antlaşmanın varlığı 2005 yılına kadar da kamu tarafından bilinmiyordu. Antlaşmanın gizliliğine ilişkin Avustralya’da yaşanan örnek, çarpıcılığını korumaktadır. Avustralya fiilen antlaşmanın beş ortağından biri olmasına rağmen, Avustralya’nın küresel dinlemede etkin rol aldığı ve antlaşmanın içeriği dönemin başbakanı Gough Whitlam ve diğer hükümet yetkilileri tarafından ancak 1970’li yılların başlarında öğrenildi. O zamana kadar, Avustralya’nın Pine Gap üssü küresel dinleme faaliyetlerinde UKUSA ve ECHELON sistemleri kapsamında aktif olarak uydu yer istasyonu olarak kullanıldığı ve CIA tarafından yönetildiği bilinmiyordu. (Campbell, May 28, 1999)

Ayrıca küresel dinleme faaliyetlerinde bir fiil yer alan “Beş Göz”e ait istihbarat servislerinin varlığı 1970-1980’li yıllarda açığa çıkarıldı. Bunlar içinde, SIGINT işlemlerinden sorumlu Kanada Savunma Bakanlığı’na bağlı CSEC’in²³ varlığı 9 Ocak 1974 tarihinde Kanada’da CBC televizyon kanalı tarafından yayınlanan “the Fifth Estate” (Beşinci Erk veya beşinci Devlet) adlı dokümanter televizyon programı ile ortaya çıkmıştır.²⁴ Bunun dışında, 1975’de senatör Frank Church başkanlığındaki ve kamuoyunda Church komitesi olarak anılan araştırma komitesi NSA’nın ve dolayısıyla CIA’nın yasamadan bağımsız faaliyetlerini açığa çıkarmıştır.²⁵ 21 Mayıs 1976’da Time Out dergisinde yayınlanan “The Eavesdroppers”²⁶ başlıklı makalede İngiliz GCHQ’nun²⁷ faaliyetlerini kamuoyu ile paylaşmıştır (Rusbridger, 1989 : 180) 13 Mayıs 1952’de kurulan ASIS²⁸’in varlığı 1977’de Avustralya hükümeti tarafından tanınmış ve kurum Avustralya gizli servisi olarak Gough Whitlam talimatı ile kurulan the Hope Royal komitesinin raporu sonrasında tanınmıştır. İlgili rapor 1995 yılında kamuoyu ile paylaşmıştır.²⁹ UKUSA’nın en son ortağı ise Yeni Zelanda istihbarat kurumu GCSB’nin³⁰ faaliyetleri 1980’li yıllarda kısıtlanmış ve 2012 raporunda yer aldığı gibi faaliyetlerine 350 kişilik kurum çalışanı ile devam etmektedir. (GSCB, Annual Report, June 30, 2012, s.1-20)

Bir bakıma, Batı Bloğunun önde gelen ülkeleri arasında yapılan bu antlaşmaların tarafları belli bakanlıklar ve kurumlar nezdinde kalarak imzalanan sözleşme ve protokoller ile “yasal” ancak birçok ülkede yasamanın ve hatta yürütmenin bilgisi dışında yasalaşmamış şekilde icra edilmiş ve kamuoyundan gizlenmiştir. Bu istihbarat ağları çağın ve teknolojinin gelişen imkânları ile yeni yeni yapılanmalara gitmiştir. Bunlar arasında örneğin “Stoneghost”³¹ kod adı ile anılan istihbarat ağı Amerikan Savunma İstihbarat Teşkilatı (Defense Intelligence Agency)³² DIA tarafından yapılandırılmış bir operasyonel ağ sıfatıyla ABD ve Avustralya, Kanada ve Birleşik Krallık arasındaki bilgi alışverişini düzenlemiştir.³³ (Goldman, 2011, s.240) Stoneghost’u kuran DIA ise Pentagon’un³⁴

²⁰ Bkz. NSA, "UKUSA Agreement Release 1940-1956", Erişim tarihi : 31 Ocak 2017, https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/appendices_jul48.pdf ; https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/tabular_comparison.pdf

²¹ Bkz. NSA, "1956 New UKUSA Agreement - 10 May 1955", Erişim tarihi : 31 Ocak 2017, https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/new_ukusa_agree_10may55.pdf

²² Arşive erişim için bkz. The National Archives, "Newly released GCHO files : UKUSA Agreement", Erişim tarihi : 21 Şubat 2017, <http://www.nationalarchives.gov.uk/ukusa/>

²³ the [Communications Security Establishment Canada](https://www.cse-cst.gc.ca/en) , <https://www.cse-cst.gc.ca/en>

²⁴ Haberin detayı için bkz. Bill Robinson , "The 1974 TV Broadcast That Revealed The Existence of Canada's SIGINT Agency : The Fifth Estate: The Espionage Establishment", March 8, 2015 , <http://www.matthewaid.com/post/113067024326/the-1974-tv-broadcast-that-revealed-the-existence> ; James Dubro tarafından araştırılan ve William Macadam tarafından sunulan bu program Kanada Avam Kamarası’nda ve kamuoyunda büyük ses getirmiştir.

²⁵ Detay için bkz. The National Security Archive, "White House Efforts to Blunt 1975 Church Committee Investigation into CIA Abuses Foreshadowed Executive-Congressional Battles after 9/11" , <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB522-Church-Committee-Faced-White-House-Attempts-to-Curb-CIA-Probe/> ; World e-Book Library, "UKUSA Agreement", <http://community.ebooklibrary.org/Articles/UKUSA%20Agreement?&Words=UKUSA%20Agreement>

²⁶ Makale Mark Hasenball ve Duncan Campbell tarafından yazılmıştır.

²⁷ the [Government Communications Headquarters](https://www.gchq.gov.uk/who-we-are) (GCHQ) , <https://www.gchq.gov.uk/who-we-are> ; GCHQ MI6 ve MI5 ile de ortak çalışmaktadır.

²⁸ The [Australian Secret Intelligence Service](https://www.nzic.govt.nz/about-us/gcsb/) , <https://www.nzic.govt.nz/about-us/gcsb/>

²⁹ Raporun detayı için bkz. Report on the Australian Secret Intelligence Service, Public Edition, March 1995 , http://apo.org.au/files/Resource/policyhistory_reportonasis_mar_1995_ocrclearscan.pdf

³⁰ the Government Communications Security Bureau , <https://www.gcsb.govt.nz/>

³¹ Kod için bkz. ALLGOV (June 4, 2009) "8 Extremely Little-Known Corners of the U.S. Intelligence Network...and 4 More", <http://www.allgov.com/news/top-stories/8-extremely-little-known-corners-of-the-us-intelligence-networkand-4-more?news=838962> ; Goldman J., Words of Intelligence : An Intelligence Professional's Lexicon for Domestic and Foreign Threats, The Scarecrow Press, Lanham, 2011, p.240

³² Detaylı bilgi için bkz. Defence Intelligence Agency, Vector 21 : A Strategic Plan for the Defense Intelligence Agency, Washington, D.C., 1996 , <https://permanent.access.gpo.gov/lps47513/vector21.pdf> , s.1-33

³³ Goldman J., Words of Intelligence : An Intelligence Professional's Lexicon for Domestic and Foreign Threats, The Scarecrow Press, Lanham, 2011, p.240

³⁴ Bkz. Pentagon, ABD Savunma Bakanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığı’nın genel adıdır.

bünyesinde yabancı askeri kaynaklara ait verilerin elde edilmesinde faaliyetlerini icra eden en üst istihbarat kurumu vazifesini görmektedir.³⁵

Bu operasyonel ağlardan sonra, adını öne çıkan ticari casusluk faaliyetleri ile medyada 2000'li yıllarda en fazla duyuran istihbarat ağı ECHELON sistemidir. ECHELON Amerikan Ulusal güvenlik Ajansı (National Security Agency – NSA)³⁶ tarafından kontrol edilmektedir. Kod adı ECHELON olan küresel casusluk ağı, dünyanın her köşesindeki her türlü telefon görüşmesi, faks, elektronik mektup ve teleks mesajlarını tespit ve analiz eden bir sistem olarak tanıtılmaktadır. İnternet trafiğinin % 90'ı bu sistem tarafından denetlendiği ileri sürülmektedir. Dijital ve elektronik teknoloji ve dünya internet ağını kullanmaktadır. ECHELON sistemi, UKUSA Güvenlik sözleşmesine imza atan beş ülke (Beş Göz) adına, ilk olarak 1971 yılında üretilmiş ise de geçmişi kullanılmak üzere 1947'lere gitmektedir. Bu elektronik dinleme ağı özellikle Soğuk Savaş döneminde tüm Doğu Bloku ülkelerinin askeri ve diplomatik faaliyetlerini yakından takip etmiştir. 1988'de ise ECHELON sisteminin varlığı açığa vurulmuş ve Lockheed Martin firmasının eski bir bilgi işlem çalışanı Margaret Newsham tarafından geliştirilmiştir.³⁷ (BBC News, May 29, 2001; Dixon, 2016, 131)

Echelon kullanımına ilişkin problemler arasında, bu sistemin ulusal güvenlik konsepti dışında da kullanılıyor olması yer almaktadır. Özellikle, ABD'nin uluslararası sözleşmelerde Amerikan menşei firmaların ihalelerde avantaj elde edebilmesi amacıyla da kullanıldığı açıklanmaktadır. Bu konudaki örnekler arasında, ABD'nin Echelon sistemi ağı aracılığıyla, Avrupa uçak şirketi Airbus ile Suudi Arabistan arasındaki ihale sürecini dinlemesi ve antlaşmanın arka planındaki Avrupalı yetkililerin Suudi yetkililere rüşvet vermesi olayını bilinçli ortaya çıkararak ilgili ihaleyi iptal ettirmesidir. Yine ABD Echelon sistemini kullanarak, Amerikan şirketi Raytheon'un Brezilya'da milyarlarca dolarlık iş akdini Fransız elektronik ve savunma sanayi şirketi Fransız Thomson-CSF elinden almıştır. (Dixon , 2016, 133)

NSA bünyesinde faaliyet gösteren ECHELON ağı İngiltere Hükümeti İletişim Merkezi (the Government Communications Head Quarters (GCHQ) of England), Kanada İletişim Güvenliği Kuruluşu (the Communications Security Establishment (CSEC) of Canada), Avustralya Savunma Güvenliği Müdürlüğü (the Australian Defense Security Directorate - DSD) ve Yeni Zelanda Genel İletişim Güvenliği Bürosu (the General Communications Security Bureau (GCSB) of New Zealand) ile beraber ortak çalışmaktadır. Bu kurumların faaliyetlerine ilişkin 1948 UKUSA sözleşmesine ait antlaşma metin içeriği ve maddeleri ise 2010 yılında açıklanmıştır.³⁸ Batı Bloğu içinde yer alan bu faaliyetlere ilk tepkiler Avrupa Birliği'nden ve AB üyesi Fransa'dan ABD ve İngiltere'ye karşı gelmiştir. ECHELON ağında yer alan İngiltere'nin casusluk faaliyetlerindeki rolünün araştırılması istemi 6 Temmuz 2000 tarihinde Independent'in manşetlerinde yer almıştır.³⁹ Aynı şekilde uydu kontrollü casusluk ağı ECHELON sistemi ile yapılan casusluktaki etkin rolü dolayısıyla Avrupa Parlamentosu (AP) ABD hakkında araştırma yapılmasını istemiştir.⁴⁰

Komisyonunda bilgi veren eski CIA direktörü Woolsey ifadesinde, “...ABD Avrupa iletişim sistemini gözlenmektedir... Bu Avrupa şirketleri tarafından verilen rüşvetleri dikkat ile izleyip mercek altında tutmak için yapılmıştır... Biz geçmişte rüşvet olayını istihbarat takibini yaptık... Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin rüşvet ile ilgili istihbarata devam etmesini ümit ederim... Avrupalı şirketlerin milli rüşvet verme kültürü vardır...” (Marsden, 2000) şeklinde beyanda bulunmuştur.⁴¹

³⁵ Bkz. ALLGOV, "Defense Intelligence Agency (DIA), " <http://www.allgov.com/departments/department-of-defense/defense-intelligence-agency-dia?agencyid=7364>

³⁶ Bkz. NSA resmi internet sayfasında temel değerlerini, doğruluk, yasalara saygı, halka ile bütünlük , şeffaflık olarak tanımlamaktadır. NSA (3 May 2016), "Mission & Strategy: Core Values", Erişim tarihi : 14 Şubat 2017, <https://www.nsa.gov/about/mission-strategy/>

³⁷ Bu iddialı dinleme sistemine rağmen, bu dinleme sistemlerinin başarısı, dünyada bir gün içinde milyarlarca telekomünikasyon görüşmesinin ve yazışmasının yapıldığı göz önüne alınırsa ancak hedef kitle ve hedef ağlar ile sınırlıdır. ECHELON sistemi gibi dinleme sistemlerini de analiz edilmesinde kaliteli ve bilgili insan iş gücü kullanılması, bu sistemlerin “omnipotent” olma gücüne rağmen son değerlendirme, analiz ve sentezlerde önem ihtiva etmektedir.

³⁸ Bkz. The National Archives, "Newly released GCHO files : UKUSA Agreement", Erişim tarihi : 21 Şubat 2017, <http://www.nationalarchives.gov.uk/ukusa/>

³⁹ Bkz. Castle S., (July 06, 2000), Independent, "EU to probe Britain's role in spy network", Erişim tarihi : 22 Şubat 2017, <http://www.independent.ie/world-news/eu-to-probe-britains-role-in-spy-network-26113218.html>

⁴⁰ Bkz. Marsden C. (July 10., 2000), "European Union to investigate US-run satellite spy network: France launches independent probe into Echelon" , World Socialist Web Site , Erişim tarihi : 22 Ocak 2017, https://www.wsws.org/en/articles/2000/07/eche-j10.html?view=article_mobile

⁴¹ Bu durum sanki rüşvet konusunda dinlemeleri meşrulaştırarak bir algı da ortaya koymaktadır. Ancak rüşvetin meşru olmayan dinlemeler ile devam gözlenmesi neticesinde meşru olan her durum, ortam ve faaliyet de gözlenmiş olduğundan veya olacağından, rüşvet ve meşru olmayan dinlemenin hukuki ve ahlaki ikilemi tartışmaya açık kalmaktadır.

Yine aynı dönemlerde Fransız yargısı ECHELON casusluk sistemine ilişkin araştırma yapılmasına onay vermiştir.⁴² AP, 1998-2002 yıllarına ait ECHELON casusluğu faaliyetleri ile ilgili bir raporu ise Kasım 2014'de yayınlamıştır.⁴³ Raporda, "*Echelon adındaki sistem, telekomünikasyon görüşmelerinin izlenmesi için tasarlanmış ve diğer Batılı güçler arasında yer alan ortakları ile işbirliği halinde olan ABD tarafından yönetilmiş olan bir sistemi ifade etmektedir. Bu sistem, telefon iletişimini (görüşmeleri ve faksları) ve müttefik ülkeler dâhil diğer ülkelere ait e-mail mesajlarının yakın takibi için kullanılmıştır...*" (European Parliament, Nov.2014) ifadeleri yer almaktadır.

4.2. Almanya'nın BND'ye Bakışı

İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında BRUSA ve UKUSA ve Soğuk Savaş döneminde de ECHELON istihbarat sistemleri ile özellikle ABD ve İngiltere merkezli uydu ve telekomünikasyon bazlı dinlemelere paralel olarak BND'nin de Ekim 2013 yılına kadar aktif bir şekilde Avrupa Birliği ülkeleri ve NATO hükümetlerine yönelik istihbarat (casusluk) faaliyetlerinde bulunduğu bizzat Alman Parlamentosu Bundestag'ın raporunda ileri sürülmektedir. Parlamentonun raporuna göre BND listelediği 3.300 hedefin üçte ikisinden çoğunu izlemiş bulunmaktadır. Bundestag komisyonunun bir raporuna göre,

"Almanya'nın dış istihbarat servisi BND iki hane olarak şifrelediği AB ve NATO hükümetlerini 2013 yılına kadar izlemiştir. Ayrıca BND bir Alman vatandaşı hakkında da casusluk faaliyetlerinde bulunmuştur." (DW, July 11, 2016)⁴⁴ Raporun ortaya koyduğu diğer önemli nokta ise, yasama ve yürütmeden bağımsız bir şekilde hareket eden BND'nin Alman yasalarına aykırı olarak bir Alman vatandaşını istihbarat kapsamında izlemesidir. Raportörlere göre, "*Alman vatandaşları, ülke içi ve dışı Almanya istihbarat servisleri tarafından casusluklara karşı yasal olarak korunmaktadır.*"⁴⁵ (DW, July 11, 2016)

Diğer taraftan uluslararası medyada BND ile ilgili çelişkili haberler yer almaktadır. Bu çelişkili haberlere göre, Alman yasalarının, yasama ve yürütme erklerinin dışında bağımsız hareket etmiş görünen bir BND ile karşı karşıya kalınmaktadır. Leydi Margaret Thatcher'dan sonra dünya kadın liderleri arasında ikinci defa "Demir Leydi"⁴⁶ sıfatı ile anılan Angela Merker'in ABD'nin Alman medyasını ve hükümetini dinlemesi olayına⁴⁷ itiraz etmesi ve bu durumun kabul edilemez olduğunu açıklanmasından sonra⁴⁸ bu ikilem içinde bizzat Bundestag ve Merkel tarafından masaya yatırılan BND'nin bir taraftan doğrudan doğruya dost ülkeleri, ABD'yi ve NGO'ları dinlediği örneğin, Spiegel tarafından 7 Kasım 2015 tarihinde ifade edilirken⁴⁹ yine aynı Spiegel'in 8 Temmuz 2013 yılındaki haberine göre de Almanya'nın ABD'nin ulusal güvenlik ajansı NSA (National Security Agency) ile ortak çalıştığı belirtilmektedir.⁵⁰

Alman medyasına göre, "*NSA, Alman istihbarat servisine veri paylaşımı karşılığında casusluk yazılım programı tedarik etmiştir. Sonuç olarak, BND ve onun ulusal istihbarat emsal bürosunu temsil eden Anayasayı Koruma Federal Dairesi (the Federal Office for the Protection of the Constitution) NSA'nın küresel gözetim programına yardım etmekle suçlanmaktadır.*" (DW, July

⁴² Bkz. Rense.com (07.04.2000) , "French Prosecutor Begins Probe Of US 'Echelon' Spy System", Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <http://www.rense.com/general2/frds.htm>

⁴³ Bkz. European Parliament, "The ECHELON Affair : The EP and the global interception system 1998 - 2002", November 2014, http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS_STUDY_538877_AffaireEchelon-EN.pdf

⁴⁴ İngilizce "spying on" casusluk yapma anlamına geldiği gibi bu "spy" fiilinin Türkçe çevrilmesi durumunda eğer kelime kelime bir çeviri yapmak istemiyorsak, "casusluk" yerine "izleme" veya "yakından takip etme, izleme" ifadelerini kullanabiliriz.

⁴⁵ Raportörlerin bu ifadesi Alman anayasasında tam açık bir ifadeden ziyade anayasanın vatandaşlara tanıdığı anayasal haklara ilişkin yapılmış olan genel bir içtihatı yorumdur. Bkz. Basic Law for the Federal Republic of Germany, https://www.bundestag.de/blob/284870/ce0d03414872b427e57fccb703634dcd/basic_law-data.pdf , <http://www.constitution.org/cons/germany.txt>

⁴⁶ Demir Leydi lakabı için bkz. Alison Little, "Angela Merkel 'the Iron Lady of Europe' declines invite to our own Iron Lady's funeral", Express, April 15, 2013, <http://www.express.co.uk/news/uk/392141/Angela-Merkel-the-Iron-Lady-of-Europe-declines-invite-to-our-own-Iron-Lady-s-funeral>

⁴⁷ Bkz. Jake Tapper, CNN Politics, "Obama administration spied on German media as well as its government", July 4, 2015 , <http://edition.cnn.com/2015/07/03/politics/germany-media-spying-obama-administration/>

⁴⁸ Bkz. Andrea Thomas, The Wall Street Journal, Jul 12, 2014 , "U.S. Spying on Germany Unacceptable, Says Merkel :German Chancellor Sees No Alternative to Close Ties With Washington , <http://www.wsj.com/articles/u-s-spying-on-germany-unacceptable-says-merkel-1405174452>

⁴⁹ Bkz. Spiegel Online, "Governments and NGOs : Germany Spied on Friends and Vatican",Nov.7,2015 , <http://www.spiegel.de/international/germany/german-bnd-intelligence-spied-on-friends-and-vatican-a-1061588.html>

⁵⁰ Bkz. Speigel (July 08, 2013), "Germany Cooperates Closely with NSA", , Erişim tarihi : 18 Şubat 2017, <http://www.spiegel.de/international/world/spiegel-reveals-cooperation-between-nsa-and-german-bnd-a-909954.html>

11, 2016) Bundestag komisyonunda ifade veren Günter Heiss olayı ret etmesine rağmen⁵¹, ilk etapta şansölye Merkel'in koalisyon hükümeti istihbarat ajansı BND'nin tekrardan revize edilmesini kararlaştırmıştır.⁵² BND öncelikle revizyona tabii tutulmuş ve Nisan 2016'da başlayan bu revizyon kapsamında BND başkanı Gerhard Schindler'in yerine 1 Haziran 2016'dan itibaren Bruno Kahl atanmıştır.⁵³ Bu revizyon çalışmalarından sonra kısa süre içinde bu tartışmalı casusluk kanunu Ekim 2016'da kabul edilmiştir.⁵⁴ Bundestag'ın BND üzerindeki denetiminin daha etkin olabilmesi için de BND'nin iki numaralı bürokrati başkan yardımcısı Guido Mueller, Alman Parlamentosu Bundestag'da BND'den sorumlu "watchdog"⁵⁵ olarak tayin edilmiştir.⁵⁶ Tüm bu dinleme itirazlarına ve revizyon çabalarına rağmen BND'nin Almanya için önemi büyüktür. 4000 kişilik eleman kadrosu ile 2015 yılında 615 milyon euro yıllık bütçeye sahip olan BND'nin esas görevi ; *"ülke dışından gelebilecek Alman çıkarlarına karşı oluşacak tehditlere karşı, Alman hükümetini önceden bilgilendirmek amacıyla bir erken uyarı sistemi gibi hareket etmektedir..."* (DW, July 11, 2016) şeklinde tanımlanmaktadır. BND'nin yasama ile denetim altına alınmasına yönelik hassasiyetinin ise DW'nin haberine göre Almanya'nın Berlin Duvarı'nın yıkıldığı 9 Kasım 1989 tarihinden sonra 3 Ekim 1990'da tekrardan birleştiği eski Doğu Almanya'dan geldiği ifade edilmektedir. Doğu Alman Devlet Güvenlik Bakanlığı "Stasi" (Ministerium für Staatssicherheit)'nin 1950-1989 yılları arasında 274.000 kişiyi rejim muhaliflerini takip etmek için kullandığı belirtilmektedir. (DW, July 11, 2016) Bu nedenle Almanya'nın tarihsel süreç içinde geçirmiş olduğu antidemokratik rejimlerden edindiği tecrübe ve önlem olarak Alman Anayasasında, Alman vatandaşlarının yasal olarak ülke içinde ve dışında Alman istihbarat servisleri tarafından yapılacak olan istihbarat faaliyetlerine karşı korunması hükmünün olduğu Bundestag'ın üzerinde durduğu hassas bir konudur.⁵⁷

5. Açık İstihbarata Konu Olan Ülkelerin Ekonomik Göstergeleri

Açık istihbarat faaliyetlerinin önemli nedenlerinden birisinin ekonomik temelli bir eğilimden kaynaklanmış olabileceği iyimserliği içinde söz konusu ülkelerin ekonomik makro değerlerini karşılaştırmak bir fayda sağlayabilir. Açık istihbarata konu olan ülkelere ait ekonomik göstergelerin karşılaştırılması bu ülkelerin ekonomik güçleri hakkında bilgi sahibi olunmasına yardım edecektir.

Tablo 1 : Açık İstihbarat Kapsamında Hedef Ülkelerin Makro Ekonomik Veriler İle Karşılaştırılması

Kaynak : Tablo 1'deki verilerde Gelir kolonu NationMaster.com , "Economy > GDP: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/GDP> ; ve diğer kolonlar The World Bank, <http://data.worldbank.org> 'dan elde edilmiştir.

⁵¹ Bkz. Jake Tapper, CNN Politics, "Obama administration spied on German media as well as its government", July 4, 2015 , <http://edition.cnn.com/2015/07/03/politics/germany-media-spying-obama-administration/>

⁵² Bkz. Reuters, "German government agrees to reform BND spy agency - sources", Jun 3, 2016 , <http://uk.reuters.com/article/uk-germany-spying-idUKKCN0YP2KG>

⁵³ Bkz. DW, "Germany announces new head of BND foreign intelligence service", Apr. 27, 2016, <http://www.dw.com/en/germany-announces-new-head-of-bnd-foreign-intelligence-service/a-19217342>

⁵⁴ Bkz. Nasr J.-Siebold S., Reuters, "German parliament approves controversial espionage law", Oct 21, 2016, <http://www.reuters.com/article/us-germany-spying-idUSKCN12LIER>

⁵⁵ Gözlemci

⁵⁶ Bkz. Zeit Online (Sep.27, 2016), "BND-Vize soll Geheimdienstbeauftragter werden", , Erişim tarihi : 28 Şubat 2017, <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-09/guido-mueller-bnd-vize-geheimdienstbeauftragter-bundestag> ; Reuters, Sep 27, 2016,"Germany's No.2 spy to become parliamentary watchdog - report" , <http://uk.reuters.com/article/uk-germany-intelligence-idUKKCN11X03M>

⁵⁷ Bkz. DW,"Parliamentary report finds spying by BND on EU and NATO governments until 2013", July 11, 2016, <http://www.dw.com/en/parliamentary-report-finds-spying-by-bnd-on-eu-and-nato-governments-until-2013/a-19393213>

Ülkeler	Geliş ⁵⁸ 2013 (Trilyon USD)	GSYİH ⁵⁹ 2015 (Cari-Milyon USD)	GSYİH Büyüme Oranı % 2015 ⁶⁰	Kişi başına GSYİH 2015 (USD) ⁶¹	Mal Hizmet & İhracaatı 2015 (Milyon USD) ⁶²	Mal Hizmet & İthalatı 2015 (Milyon USD) ⁶³	İşsizlik Oranı % / 2015 ⁶⁴	Enflasyon Oranı % / 2015 ⁶⁵
ABD	2.45	18.036.648	2.6	56.115	2.261.165	2.761.519	6.2	1.1
Almanya	1.53	3.363.446	1.7	41.313	1.573.257	1.316.059	5.0	2.0
Avusturya	0.403	0.376.950	1.0	43.775	0.200.265	0.187.425	5.0	1.9
B.Krallık	0.986.10	2.858.003	2.2	43.876	0.777.293	0.836.490	6.3	0.4
Danimarka	0.174.10	0.295.091	1.0	51.989	0.157.976	0.139.261	6.6	1.2
Fransa	1.36	2.418.835	1.3	36.205	0.752.277	0.769.223	9.9	0.6
Hırvatistan	0.021.56	0.048.732	1.6	11.535	0.024.388	0.022.998	16.7	0.1
İspanya	0.481.90	1.199.057	3.2	25.831	0.395.708	0.366.619	24.7	0.6
İsrail	0.063.54	0.299.415	2.5	35.728	0.091.898	0.082.879	6.1	2.8
İsveç	0.269.60	0.495.623	4.1	50.579	0.223.762	0.200.031	8.0	2.0
İtalya	0.964.30	1.821.496	0.7	29.957	0.547.458	0.491.404	12.5	0.6
Polonya	0.088.31	0.477.066	3.9	12.554	0.236.119	0.221.542	9.2	0.6
Portekiz	0.087.36	0.198.923	1.5	19.222	0.082.630	0.78.968	14.2	1.9
Türkiye	0.185.10	0.717.87	4.0	9.125	0.199.665	0.222.690	9.2	7.4
Yunanistan	0.111.80	0.194.851	-0.2	18.002	0.058.464	0.58.805	26.3	-1.0

Tablo 1’de birbirleri hakkındaki iddialar ile medya da yer alan ABD, Almanya, ABD’nin yakın takip altında tuttuğu bilinen İsrail ile Almanya’nın iletişim hareketlerini kontrol ettiği belirtilen Fransa, Büyük Britanya, İsveç, Portekiz, Yunanistan, İspanya, İtalya, Danimarka, Polonya, Hırvatistan ve Avusturya yer almaktadır. Bunların dışında Alman BDP kurumunun beyanı ve şansölye Merkel’in kabulü ile dinlendiği ifade edilen Türkiye’ye ait makro veriler de tabloda yer almaktadır⁶⁶.

⁵⁸ Nationmaster.com’dan alınan bu veriler gelir döviz kuru bazında hesaplanmış olan verileri göstermektedir. Veriler satınalma gücü paritesine (PPP) göre hesaplanmamıştır. Bkz. NationMaster.com , "Economy > Budget > Revenues: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/Budget/Revenues>

⁵⁹ Bkz. The World Bank, "GDP (current US\$)", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>; 2012 verileri için bkz NationMaster.com , "Economy > GDP: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/GDP>

⁶⁰ The World Bank, "GDP growth (annual %)", <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

⁶¹ The World Bank, "GDP per capita (current US\$)", <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

⁶² The World Bank, "Exports of goods and services (BoP, current US\$)", <http://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.GNFS.CD> ; 2012 verileri için bkz NationMaster.com , "Economy > Exports: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/Exports>

⁶³ The World Bank, "Imports of goods and services (BoP, current US\$)", <http://data.worldbank.org/indicator/BM.GSR.GNFS.CD>

⁶⁴ The World Bank, "Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate)", <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS> ; NationMaster.com , "Economy > Unemployment rate: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/Unemployment-rate>

⁶⁵ The World Bank, "Inflation, GDP deflator (annual %)", <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG>

⁶⁶ Vatikan da bu iddiaların içinde olmasına rağmen, uluslararası sistemde BM gözlemci üyesi olmasının dışında tüzel üyesi olmaması ve yine ekonomik verilerinin Dünya Bankası gibi kurumlarda yer almaması nedeniyle karşılaştırma tablosunda yer

Tablo 1’de ülkelerin seçilmiş makroekonomik verileri bu ülkelerin ekonomik güçlerini göstermektedir. ABD ve Almanya’nın 2015 yılı GSYİH, ithalat ve ihracat verilerine göre küresel ekonomi içinde güçlü olduğu görülmektedir. Türkiye, Yunanistan, Hırvatistan, Polonya, İsrail ve Portekiz dışındaki ülkelerin kişi başına düşen GSYİH’lerinin yüksek olduğu gözlenmektedir. Danimarka nüfusunun az olması nedeni ile doğal olarak kişi başına GSYİH’lerin yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. 2015 yılında 295 milyar dolarlık bir GSYİH’ye sahip olan Danimarka’nın 2013 yılı verileri ile 5.614.000 nüfusa sahip olması ülkenin kişi başına düşen GSYİH’sinin 51.989 USD civarında seyir etmesini sağlamaktadır.

5.1. Açık İstihbarata Konu Olan Ülkelerin Askeri Harcama Göstergeleri

Ekonomik değerlerinin dışında bu ülkelerin askeri harcamalarının gerek GSYİH’deki gerekse merkezi hükümet bütçe harcamalarındaki payları incelediğinde Avusturya’nın dışındaki tüm ülkelerin paylarının önemli ölçüde olduğu milyar dolarlarca askeri harcama ve askeri yatırım yaptıkları görülmektedir.

Tablo 2 :Açık İstihbarat Kapsamında Hedef Ülkelerin Askeri Harcamalarının Yüzesel Karşılaştırılması

Kaynak : The World Bank, "Military expenditure (% of GDP)" , <http://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS>; The World Bank, "Military expenditure (% of central government expenditure)" , <http://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.ZS> ; The World Bank, "Military expenditure (current LCU)" , <http://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CN>

Ülkeler	Askeri harcamaların GSYİH’ye oranı (%) 1988	Askeri harcamaların GSYİH’ye oranı (%) 2015	Askeri Harcamaların Merkezi Hükümet Harcamalarına oranı (%) 1988	Askeri Harcamaların Merkezi Hükümet Harcamalarına oranı (%) 2015	Askeri Harcama Miktarı (Milyar dolar) 1988	Askeri Harcama Miktarı (Milyar dolar) 2015
ABD	5.6.	3.3	26.6	16.5	293.093	596.024
Almanya	2.5	1.2	9.8	4.3	31.515	35.517
Avusturya	1.3	0.7	3.5	1.6	1.538	2.28
B.Krallık	3.8	1.9	12.2	5.1	19.284	36.296
Danimarka	2.0	1.2	5.5	3.0	15.620	23.296
Fransa	3.5	2.1	8.9	4.6	32.788	45.855
Hırvatistan	-	1.5	-	4.3	-	05.179
İspanya	2.4	1.2	8.1	5.6	6.231	12.715
İsrail	17.1	5.4	34.6	15.2	11.990	62.565
İsveç	2.4	1.1	6.9	3.4	30.131	45.354
İtalya	2.2	1.3	5.2	3.7	13.189	21.494
Polonya	-	2.2	6.8	5.0	76.800	39.427
Portekiz	2.4	1.9	8.0	4.5	0.967.800	0.3.321.940

almamaktadır. Almanya’nın Vatikan’ı yakın takipte tutmasının nedeninin ekonomik ve siyasi amaçlı bir düşünceden öte Vatikan’a ait finansal hareketlerin ve Vatikan’ın Katolik Dünyası’nın ruhani lideri olma vasfı ile izlenmiş olabileceği savı üzerinde durulabilir.

Türkiye	2.9	2.1	20.3	6.5	0.003.789	41.546.222
Yunanistan	3.6	2.6	10.6	3.9	1.144	3.9

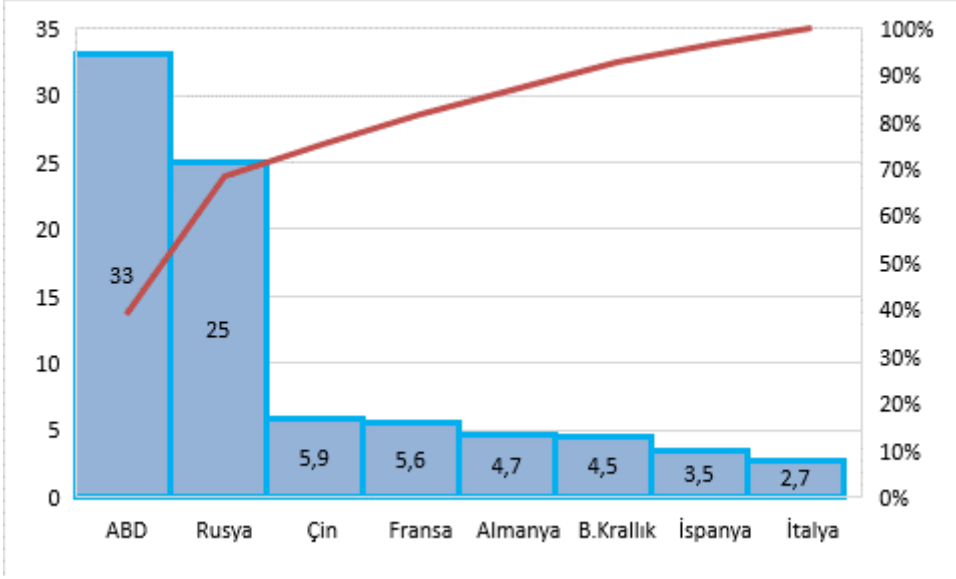
Tablo 3 : İstihbarat Kapsamında Hedef Ülkelerin Askeri Harcamalarının Karşılaştırılması (Cari ABD Doları)

Kaynak: The World Bank, "Military expenditure(current LCU)", <http://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CN>

Ülkeler	Askeri Harcamalar (Cari ABD Doları) 1988	Askeri Harcamalar (Cari ABD Doları) 2015
ABD	293,093,000,000	596,024,000,000
Almanya	31,515,000,000	35,517,000,000
Avusturya	1,538,000,000	2,287,500,000
B.Krallık	19,284,750,000	36,296,167,500
Danimarka	15,620,000,000	23,296,000,000
Fransa	32,788,000,000	45,855,000,000
Hırvatistan	-	5,179,000,000
İspanya	6,231,180,000	12,715,760,000
İsrail	11,990,836,603	62,565,996,272
İsveç	30,131,000,000	45,354,000,000
İtalya	13,189,800,000	21,494,168,000
Polonya	76,800,000	39,427,977,000
Portekiz	967,800,000	3,321,940,000
Türkiye	3,789,000	41,546,222,289
Yunanistan	1,144,690,000	4,582,500,000

Tablo 3’de, Dünya Bankası verilerine göre tabloda yer alan tüm ülkelerin 2015 yılında 1988 yılına oranla askeri harcamalarında artış görülmektedir. Bu da harcama hareketliliğinin devamlı ve sürekli olduğunu göstermektedir. Ayrıca Şekil 1’de, inceleme konusu içinde yer alan ülkelere ABD, Fransa, Almanya, B.Krallık, İspanya ve İtalya küresel ticaret hacimlerine göre ihracatları dikkate alındığında en fazla silah ihracatı yapan ülkeler arasında yer almaktadırlar. Diğer taraftan, en çok silah ithalatı yapan ülkeler ise sırasıyla Hindistan, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Avustralya, Türkiye, Pakistan ve Vietnam’dır (Şekil 2). Çin hem en fazla silah ihracatı hem de silah ithalatı yapan ülke konumundadır.

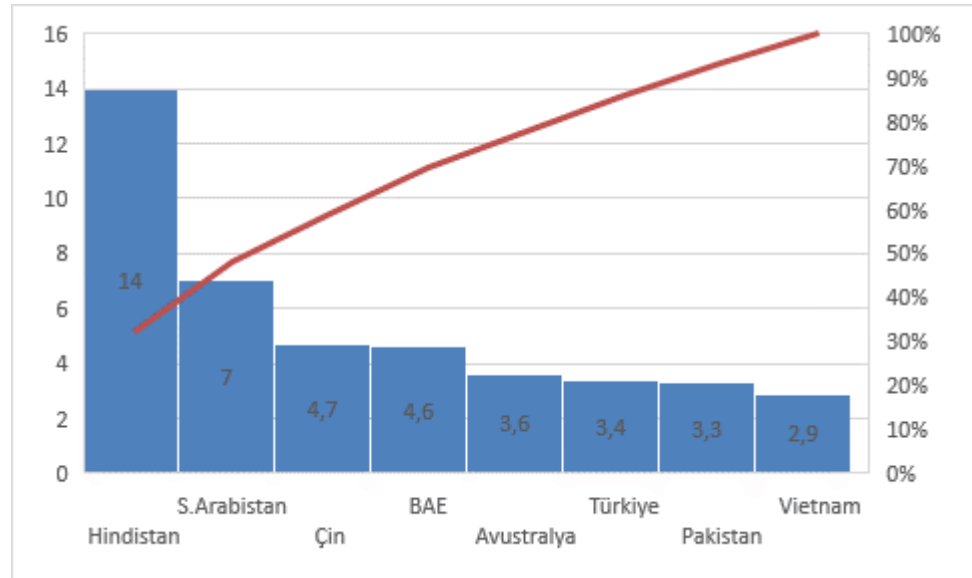
2011-2015 yılları arasında silah ihracatı yapan ülkelerin silah ihracatlarının toplam küresel silah ihracatındaki paylarına göre, en fazla silah ihracatı yapan ülkeler sırasıyla ABD (% 33,0), Rusya (% 25,0), Çin (% 5,9), Almanya (% 4,7), Birleşik Krallık (% 4,5), İspanya (% 3,5), ve İtalya (% 2,7)’dir (Şekil 1).

Şekil 1 En fazla Silah İhracatı Yapan Ülkeler (2011-2015) (%)

Kaynak : Hazel Sheffield , Independent,"Arms trade: One chart that shows the biggest weapons exporters of the last five years", Feb. 24, 2016, <http://www.independent.co.uk/news/business/news/arms-trade-exporters-importers-weapons-transfers-sipri-a6891491.html> (Şekil 1 yeniden çizilmiştir).

2011-2015 yılları arasında silah ithalatı yapan ülkelerin silah ithalatlarının toplam küresel silah ithalatındaki paylarına göre, Hindistan % 14,0 , Suudi Arabistan % 7,0 , Çin % 4,7 , Birleşik Arap Emirlikleri % 4,6 , Avustralya % 3,6 , Türkiye % 3,4 , Pakistan % 3,3 ve Vietnam % 2,9 oranında silah ithalatı yapmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2 En fazla Silah İthalatı Yapan Ülkeler (2011-2015) (%)

Kaynak : Hazel Sheffield, Independent,"Arms trade: One chart that shows the biggest weapons exporters of the last five years", Feb. 24, 2016, <http://www.independent.co.uk/news/business/news/arms-trade-exporters-importers-weapons-transfers-sipri-a6891491.html> (Şekil 2 yeniden çizilmiştir).

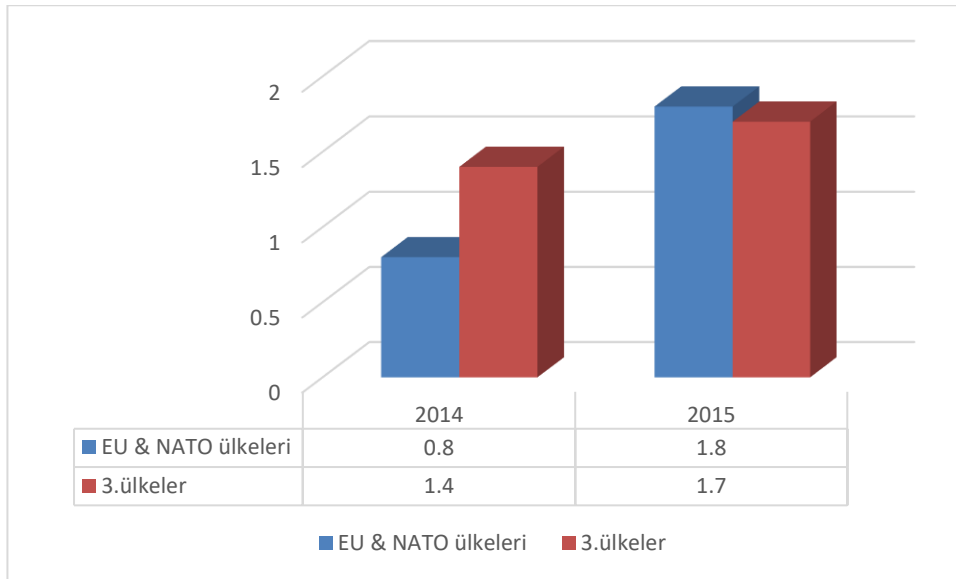
Ancak Almanya ile ilgili veriler Alman medya kuruluşu DW'nin haberine göre değişmektedir. DW'nin 19 Şubat 2016 tarihinde yayınladığı habere göre Almanya'nın yıllık silah ihracatı 7,5 milyar Euro'ya kadar çıkmaktadır.⁶⁷ DW'nin 2 Ekim 2015 tarihli haberinde ise⁶⁸ Almanya'nın dünyada önemli bir silah satıcısı ülke olduğu haberi “ Silahlar çatışma bölgelerine gidiyor, para ise Almanya'ya geliyor” manşeti ile verilmekte ve Almanya'nın doğrudan çatışma bölgelerine silah satması gündeme alınmaktadır. Aslında, kamu diplomasisinde Almanya'nın yüzü olan DW, haberin satır aralarında Almanya'yı eleştirmektedir.

DW'nin analizine göre;

“Yeni veriler Alman silah ihracatında özellikle NATO dışındaki ülkelere ufak çaplı silahların satışında bu yıl bir kez daha artış olduğunu göstermektedir. Avrupa'da yerinden yurdundan ayrılmış insanların bu sorunlarının kökenine bakmak için daha ileri araştırmaya gerek olmadığını ise eleştirmenler söylemektedir.” (DW, Oct. 21, 2015) Alman silah satışı karşıtı aktivist olan Jürgen Grässlin'e göre çatışma bölgelerine satılan bu silahlar ile çatışma bölgelerinden Almanya ve Avrupa'ya kaçan insanlar arasında gözle görülür açık bir bağlantı vardır.⁶⁹

Bir anlamda DW'nin haberine göre Almanya çatışma bölgelerine yaptığı silah satışları ile ekonomisine katkı sağlamaktadır. ABD, Rusya ve Çin'den sonra Almanya dünyada dördüncü en büyük silah satıcısı konumunda olan ülkedir. (DW, Oct.21 2015)

Almanya'nın toplam silah ihracatı 2014 yılında 2,2 milyar euro iken, 2015 yılında 3,5 milyar euro'yu bulmaktadır. Ayrıca Almanya 2014 yılında 3.taraf ülkelere 1,4 milyar euro değerinde silah satarken bu rakam 2015 yılında 1,7 milyar euro'ya ulaşmaktadır (Şekil 3).

Şekil 3 Almanya'nın Onaylanmış Ferdi Silah Satışları (2014-2015 / Milyar Euro)

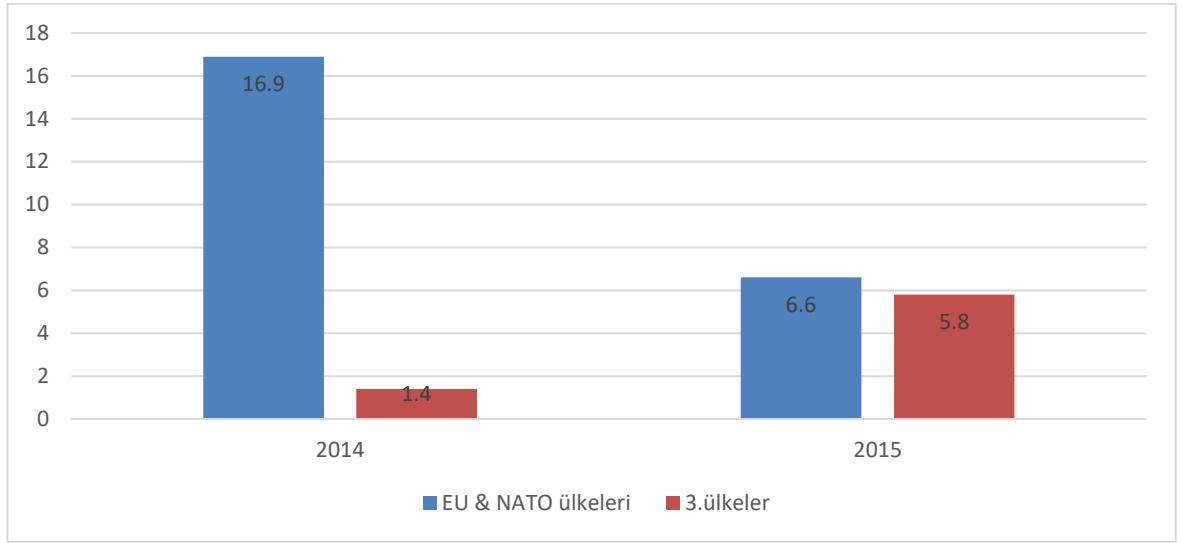
Kaynak : DW, "Weapons go to conflict zones, the money comes to Germany", Oct.21 2015, <http://www.dw.com/en/weapons-go-to-conflict-zones-the-money-comes-to-germany/a-18798104>

Şekil 4'de Almanya'nın 2014 yılına oranla 2015 yılında 3.taraf ülkelere hafif silah satışını artırarak 1,4 milyon euro'dan 5,8 milyon euro'ya çıkardığı görülmektedir. Bu rakamlar özellikle milyon euro bazındaki büyük ticaret hacimlerine göre düşük görünse de, bu ölçekteki silahlar önemli bir lojistiği temsil edebilir. Bu nedenle, DW'nin “Silahlar çatışma bölgelerine gidiyor, para ise Almanya'ya geliyor” manşeti çok önem arz etmektedir.

⁶⁷ Bkz. DW, "Germany's arms exports rise to 7.5 billion euros", Feb.19, 2016, <http://www.dw.com/en/germanys-arms-exports-rise-to-75-billion-euros/a-19061170>

⁶⁸ Bkz. DW, "Weapons go to conflict zones, the money comes to Germany", Oct.21 2015, <http://www.dw.com/en/weapons-go-to-conflict-zones-the-money-comes-to-germany/a-18798104>

⁶⁹ Bkz. DW, "Weapons go to conflict zones, the money comes to Germany", Oct.21 2015, <http://www.dw.com/en/weapons-go-to-conflict-zones-the-money-comes-to-germany/a-18798104>

Şekil 4 Almanya'nın Hafif Silah Satışı (2014-2015 / Milyon Euro)

Kaynak : DW, "Weapons go to conflict zones, the money comes to Germany", Oct.21 2015, <http://www.dw.com/en/weapons-go-to-conflict-zones-the-money-comes-to-germany/a-18798104>

6. Güçlü Alman İmajının Değerlendirilmesi

İstihbarat savaşlarında ABD'in rolü özellikle Soğuk Savaş döneminde Sovyet-Amerikan ideolojik çatışmaları kapsamında biliniyordu. Bu mevcut istihbarat dünyasındaki algıya ek olarak Almanya'nın BND aracı ile istihbarat güç denkleminde yerini almış olması, Almanya'nın uluslararası sistemde aktör olma imajının da değerlendirilmesini gerektirmektedir. Almanya'nın uluslararası sistemdeki güç çatışmaları içindeki ağırlığı ve önemi nedir? Bu açıdan bakarak, bu gücün tarihsel gelişimini özetlemekte fayda bulunmaktadır.

Yakın çağ tarihimize, 1871 yılında Alman ulusal birliğinin prens Bismarck⁷⁰ önderliğinde kurulmasından sonra Almanya uluslararası sahnede birbirini izleyen sert yükseliş ve iniş eğilimleri ile önemini sıkça ve etkisini de buna paralel olarak kaybetmeden sürdürmektedir.

Bu iniş ve çıkışlar ile şekillenen tarihsel süreç içindeki Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrası, İkinci Dünya savaşı öncesi ve sonrası ayrı zaman dilimleri içinde uluslararası sistemde bir güç aktörü olarak dikkate alınması gerekmektedir.

İkinci Dünya Savaşı öncesi açıkça beyan edilen "yaşam alanı" oluşturma ideali ile milyonlarca insanın ölümüne neden olan Nazi politikalarının hüküm sürdüğü Weimar Cumhuriyeti sonrasını kapsayan karanlık 1933-1945 döneminden sonra (Roskin, 2011, s.174-6), ABD desteği ile yeniden yapılanan günümüz Almanya'sı⁷¹ NATO ve Avrupa Birliği içinde merkez eksenini oluşturan güçlü üye sıfatıyla da uluslararası statüsünü ve etkinliğini korumaktadır. Aynı zamanda Almanya, Freedom House raporuna göre demokratik ülkeler sıralamasında en üst düzeyde yer alan ve tamamen özgür olarak kabul edilen bir ülkedir.⁷² Almanya gücünü, sadece 19.yüzyılda Bismarck ile bütünleşen "realpolitika"⁷³ kavramını siyasi ve ekonomik manevra alanlarına göre iyi veya iyiye yakın uygulamasından değil güçlü ve sağlam teknolojisi ve teknolojik ürünleri ile dünya pazarlarında çağın gereklerine göre üretim yapan ve know-how üreten bir ülke konumunda olmaktan almaktadır. Yüksek Alman teknoloji sanayi ürünleri, alet, makina ve araçları dünya pazarında önemli bir güce sahiptir. Alman ürün ve üretim yelpazesi içinde elektronik, beyaz eşya, lens, fotoğraf makinalarından BMW, Mercedes, Audi ve Opel gibi yüksek kalitedeki otomotiv sektörü markaları ile dünya pazarında kurumsal ve bireysel bazdaki tüketicilerine ulaşmaktadır.

⁷⁰ Bkz. Henry Kissinger, (Çev.İbrahim H. Kurt), Diplomasi, Ankara, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1998, s.89-122

⁷¹ Bkz. Roskin M., Countries and Concepts, Eleventh Edition, Boston, Pearson, 2011, s.177

⁷² Bkz. Freedom House, "Freedom in the World 2016", Oct. 2015, https://freedomhouse.org/sites/default/files/FH_FITW_Report_2016.pdf, s.9, 21

⁷³ Bkz. Henry Kissinger, (Çev.İbrahim H. Kurt), Diplomasi, Ankara, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1998, s.123-153

Almanya stratejilerini öncelikle Avrupa ile sabitlemeyi, stratejik ve ekonomik çıkarları çerçevesinde tüm dünya ve bölge ülkeleri ile ilişkilerini en üst düzeyde tutmaya çalışmaktadır.

Tablo 4 : Almanya ve İlgili Ülkelerin Yüksek Teknoloji İhracatı ve Toplam Sanayi İhracatındaki Payları

Kaynak : The World Bank, "High-technology exports(current US\$)" , <http://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD>; The World Bank, High-technology exports(% of manufactured exports)" , <http://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.MF.ZS>

Ülkeler	1999 (Nominal ABD Doları)	Yüksek Teknoloji İhracatı/Toplam Sanayi İhracatı (%)	2014 (Nominal ABD Doları)	Yüksek Teknoloji İhracatı/Toplam Sanayi İhracatı (%)
ABD	181,431,870,161	32	155,640,595,588	19
Almanya	77,188,078,910	12	199,718,151,684	17
Avusturya	6,360,053,017	7	19,269,819,029	13
B.Krallık	66,256,158,089	25	70,652,924,421	21
Danimarka	6,487,722,405	15	9,762,544,928	16
Fransa	55,590,460,409	16	114,697,237,252	27
Hırvatistan	267,915,577	-	731,324,425	9
İspanya	6,863,721,807	7	15,400,981,205	7
İsrail	4,463,183,000	11	10,241,482,000	20
İsveç	13,879,680,276	13	16,555,746,623	14
İtalya	17,284,841,625	7	30,744,972,831	7
Polonya	557,414,000	-	14,487,253,098	9
Portekiz	1,016,354,149	4	2,088,870,513	5
Türkiye	870,979,600	2	2,346,682,136	2
Yunanistan	574,423,462	2	1,209,944,931	11

Tablo 4’de görüldüğü gibi, Almanya’nın 2014 yılındaki küresel yüksek teknoloji ihracatı 1999 yılı verileri ile karşılaştırıldığında 2014 yılında 1999 yılına göre büyük artış olduğu görülmektedir. Yüksek teknoloji ihracatının toplam sanayi ihracatı içindeki payı özellikle ABD, Almanya, Avusturya, B.Krallık, Danimarka, Fransa, İsrail ve İsveç’te yüksek görülmektedir.

Massachusetts Teknoloji Enstitüsü veri banka projesi “the Observatory of Economic Complexity (OEC)” ye göre Almanya dünyanın üçüncü büyük ihracat ekonomisine sahip olup, yine dünyada üçüncü kompleks ekonomik yapıya sahiptir.⁷⁴ (OEC) 2014 yılı verilerine göre Alman ihracatının da Nominal ABD Doları değeri ile otomobil (163 milyar), otomotiv sanayi yedek parçası (63.2 milyar), kutulanmış tıbbi ürünler (52 milyar), uçak, helikopter ve diğer uzay araçları (31.8 milyar) ve insan veya hayvan kanı (20.8 milyar) ilk sıralarda gelmektedir. Almanya’nın ithalat listesinde ise, ham petrol (53.3 milyar), otomobil (47.3 milyar), otomobil parçaları (38,2 milyar), rafine edilmiş petrol (31,1 milyar) ve bilgisayar cihazları (27.7 milyar) ile yer almaktadır.⁷⁵ (OEC)

Almanya’nın en fazla ihracat yaptığı ülkelerin başında ABD, Fransa, B.Krallık, Çin ve Hollanda gelmektedir. En fazla ithalat yaptığı ülkeler ise sırasıyla, Hollanda, Çin, Fransa, ABD ve İtalya’dır.⁷⁶ 2015 yılı Almanya’nın ticaret ortakları listesinde Almanya’nın ihracat ve ithalat yaptığı ülkeler arasında Türkiye 14.sırada yer almaktadır. (DWSTATIS, 2015, 2) Türkiye için ise Almanya 1.sırada yer alırken, Almanya’dan sonra Irak, B.Krallık, Fransa ve İtalya gelmektedir. Türkiye’nin en fazla ithalat yaptığı ülkeler arasında yine Almanya, Çin’den sonra ikinci sırada yer almakta olup diğer ülkeler ise Almanya sonrası Rusya, İtalya ve ABD’dir.⁷⁷ (OEC) Görüldüğü gibi, AB ülkelerin güçlü aktör konumunda olan ve bu rolü lider olarak sürdüren Almanya, Fransa, B.Krallık ve İtalya Türk ticaretinde önemli bir paya sahiptir.

⁷⁴ Bkz. OEC, "Germany", <http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/deu/>

⁷⁵ Bkz. OEC, "Germany", <http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/deu/>

⁷⁶ Almanya’nın diğer 2015 yılı verileri için bkz. Daniel Worman, "Germany's Top 10 Exports", March 24, 2016, <http://www.worldstopexports.com/germanys-top-10-exports/>; Daniel Worman, "Germany's Top 10 Exports", March 24, 2016, <http://www.worldstopexports.com/germanys-top-10-exports/>

⁷⁷ Bkz. OEC, "Turkey", <http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/tur/>

7. Sonuç

Uluslararası medya haberleri aracılığıyla, çalışmaya konu oluşturan istihbarat faaliyetlerinin uluslararası sistemin önemli aktörleri tarafından inkâr edilmediği ve küresel boyutta istihbarat faaliyetlerini tehdit algılarının dışında dost ülkelerin de birbirine karşı yürüttüğü görülmektedir. Uluslararası siyaset ve diplomasi tarihinde ülkelerin dostluk kurma, aralarındaki düşmanlıkları sonlandırma ve ikili veya çoklu ilişkilerini geliştirme amacıyla yürüttükleri “açık diplomasi” aracının meşru şekilde kullanımı gibi dost ülkelerin birbirlerini dinlemek ve takip etmek için istihbarat çalışmaları yapması ve bu türden faaliyetlerini de klasik istihbarat modellerinden farklı bir şekilde açıklamaları “gizli ve kapalı istihbarat” kavramının “açık istihbarat” kavramına dönüştüğünün açık göstergesidir.

BND örneğinde olduğu gibi BND'nin Alman yasama ve yürütme erklerinden bağımsız şekilde faaliyet göstermiş olması ilk öne çıkan durumdur. Tüzel kişi sıfatıyla Alman BND istihbarat kurumunun ABD'yi ve diğer dost ülkeleri Alman yasama ve yürütme erklerinden bağımsız hareket ederek dinlediği ve takip ettiği imajı yine uluslararası medya aracılığı ile verilmiştir. BND'nin tüzel kişi olarak ele alınması sonucunda sorumlular ile bir bilgi olmayıp sadece kendi başına buyruk hareket etmekle suçlanan BND'ye revizyon çalışmaları kapsamında 2016 yılında kuruma yeni bir başkan atanmıştır.

Çalışma kapsamında, Echelon sistemlerini kullanan NSA ve MI6 gibi istihbarat kurumları ile yine ABD'yi dinlemiş olmakla itham edilen BND'nin aynı çerçevede bu ülkeler ile birlikte hareket ettiğine ilişkin medya bilgileri doğrultusunda belli bir hükümde bulunulması, nedenlerin sıralanması ve ulaştırılması zor görünmektedir. Merkel'in ilgili demeçlerinde örnek olarak belirttiğimiz gibi, bilgilerin kamuya açıklanması ve detayların bilinmesi yakın zaman dilimi içinde mümkün görünmemektedir. 1970'lerde sonlanmış olan Vietnam Savaşı ve popüler medyada gündemini koruyan UFO benzeri konulara ait Amerikan arşivlerinin 2017 yılı başında kamuoyu bilgisine açıldığı hatırlanırsa, bu türden bilgilere veya belki de gerçeklere ulaşmak için yarım yüzyıllık bir sürecin geçmesini beklemek gerekeceği öngörülebilir. Ancak uluslararası sistem yine de sürprizlere ve yeni gelişim ve yeni oluşumlara her zaman açık bulunmaktadır.

Açık istihbarata ilişkin teyit haberlerinin uluslararası medya da yer alması ve bu haberlerin BND örneğinde olduğu gibi bizzat yasama ve yürütmek erkleri tarafından kabul edilmesi olayının bir şeffaflık, bir açıklık mı? Yoksa tehdit olarak algılanması mı gerekmektedir? Uluslararası medyanın gündemini oluşturan bu haberler “açık istihbarat” kavramı hakkında günümüze kadar hâkim olan “güneş gözlüklü” ketum, ciddi duruşlu “007 James Bond” istihbarat imajından farklı bir konuma dönüşüm sağlamıştır. Bu metaforik dönüşümde uluslararası sistemin aktörlerinin stratejik ve taktik açıklamaları doğal olarak önemli bir katalizör rolü oynamaktadır.

Bu durum, yakın çağ tarihimizin “kapalı diplomasi” evresinden “açık diplomasi” evresine geçiş süreci gibi algılanabilir. Ancak diplomasi de “açık diplomasi” antlaşmaların, zirve toplantılarının açıkça yapılması, medya ve kamunun haberdar olması ve her şeyin hukuki zeminde görüşülmesini ifade etse de, diplomatik görüşmelerin içeriğini hiçbir zaman *normal bir vatandaşın* bilememesi durumunda bir diplomasinin ne kadar “açık – şeffaf “ bir diplomasi olduğunun sorgulanması gerekmektedir. Açık diplomasi hangi ölçü de ve ölçekte ne kadar etkin ise, açık istihbarat da oyun kurucuları arasında o kadar etkin bulunmaktadır. Kamuoyu ise sadece uluslararası medya haberleri doğrultusunda bir haberdar olma ve haberlerin daha detaylı olması durumunda da analiz yapma imkânına sahiptir. Ancak, topluma akseden medya haberlerinin de manipülasyon olmaması koşulu oldukça önemlidir. Aksi takdirde, “haberde doğruluk ” ve “kamuoyu algı” korelasyonu, gerçeğin öğrenilmesi idealinde verimli sonuca ulaşamayacaktır.

Kaynakça

ALLGOV (June 4, 2009) , "8 Extremely Little-Known Corners of the U.S. Intelligence Network...and 4 More", Erişim tarihi : 10 Ocak 2017 <http://www.allgov.com/news/top-stories/8-extremely-little-known-corners-of-the-us-intelligence-networkand-4-more?news=838962>

ALLGOV, "Defense Intelligence Agency (DIA) " , Erişim tarihi : 10 Ocak 2017 , <http://www.allgov.com/departments/department-of-defense/defense-intelligence-agency-dia?agencyid=7364>

Ariel B. (Jan.04, 2016), "Trump: Spying on allies? I'm open to the possibility", Arutz Sheva, Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/205894>

Basic Law for the Federal Republic of Germany, (Nov.2012), Erişim tarihi : 20 Ocak 2017, https://www.bundestag.de/blob/284870/ce0d03414872b427e57fccb703634dcd/basic_law-data.pdf , s.1-135 ; <http://www.constitution.org/cons/germany.txt>

Baumgärtner M. – Knobbe M. – Schindler J., Spiegel Online,(Feb.24, 2017) "Documents Indicate Germany Spied on Foreign Journalists", Erişim tarihi : 2 Mart 2017, <http://www.spiegel.de/international/germany/german-intelligence-spied-on-foreign-journalists-for-years-a-1136188.html>

BBC News (May 29, 2001), "Q&A: What you need to know about Echelon", Erişim tarihi : 10 Şubat 2017, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/sci/tech/1357513.stm>

BBC News, (August 16, 2014), "Germany accused of spying on Kerry and Clinton", Erişim tarihi : 25 Şubat 2017, <http://www.bbc.com/news/world-europe-28819625>

Campbell D. (May 28, 1999), Telepolis, Erişim tarihi : 01 Şubat 2017 , <https://www.heise.de/tp/features/Australia-first-to-admit-we-re-part-of-global-surveillance-system-3440779.html>

Castle S., (July 06, 2000), Independent, "EU to probe Britain's role in spy network", Erişim tarihi : 22 Şubat 2017, <http://www.independent.ie/world-news/eu-to-probe-britains-role-in-spy-network-26113218.html>

Central Intelligence Agency (CIA) (Jan 17., 2017), "CIA Posts More Than 12 Million Pages of CREST Records Online" , Erişim tarihi : 09 Ocak 2017, <https://www.cia.gov/news-information/press-releases-statements/2017-press-releases-statements/cia-posts-more-than-12-million-pages-of-crest-records-online.html>

Defence Intelligence Agency, Vector 21 : A Strategic Plan for the Defense Intelligence Agency, Washington, D.C., 1996 , <https://permanent.access.gpo.gov/lps47513/vector21.pdf> , s.1-32

Department of State, "The Atlantic Conference & Charter, 1941", Erişim tarihi : 15 Ocak 2017, <https://history.state.gov/milestones/1937-1945/atlantic-conf>

(Dixon P.), Surveillance in America : An Encyclopedia of History, Politics, and the Law (Feb.2016), (Ed. Dixon P.), ABC-CLIO, Santa Barbara

Duke S., (1989), United States Military Forces and Installations in Europe, Oxford University Press

DW (Feb. 24, 2017), "Spiegel: BND gazetecileri izledi" , Erişim tarihi : 27 Şubat 2017, <http://www.dw.com/tr/spiegel-bnd-gazetecileri-izledi/a-37711637>

DW (July 11, 2016),"Parliamentary report finds spying by BND on EU and NATO governments until 2013", Erişim tarihi : 22 Şubat 2017, <http://www.dw.com/en/parliamentary-report-finds-spying-by-bnd-on-eu-and-nato-governments-until-2013/a-19393213>

DW, (Apr. 27, 2016), "Germany announces new head of BND foreign intelligence service", Erişim tarihi : 02 Şubat 2017 <http://www.dw.com/en/germany-announces-new-head-of-bnd-foreign-intelligence-service/a-19217342>

DW, (Apr. 27, 2016), "Germany announces new head of BND foreign intelligence service", Erişim tarihi : 02 Şubat 2017 <http://www.dw.com/en/germany-announces-new-head-of-bnd-foreign-intelligence-service/a-19217342>

DW (Feb.19, 2016), "Germany's arms exports rise to 7.5 billion euros", Erişim tarihi : 15 Ocak 2017 <http://www.dw.com/en/germanys-arms-exports-rise-to-75-billion-euros/a-19061170>

DW (Oct.21 2015), "Weapons go to conflict zones, the money comes to Germany", Erişim tarihi : 02 Şubat 2017, <http://www.dw.com/en/weapons-go-to-conflict-zones-the-money-comes-to-germany/a-18798104>

DW, (August 23, 2014), " Berlin has been spying on Turkey since 1976, report says" , Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <http://www.dw.de/berlin-has-been-spying-on-turkey-since-1976-report-says/a-17873803>

DW, (August 23, 2014), " Berlin has been spying on Turkey since 1976, report says" , Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <http://www.dw.de/berlin-has-been-spying-on-turkey-since-1976-report-says/a-17873803>

DW, "Germany accused of spying on Turkey" , Erişim tarihi : 03 Eylül 2014 , <http://www.dw.de/germany-accused-of-spying-on-turkey/av-17861450> (not : Bu link 2017 yılında erişim dışı görünmektedir)

DW (Feb.19, 2016), "Germany's arms exports rise to 7.5 billion euros", Erişim tarihi : 15 Ocak 2017 <http://www.dw.com/en/germanys-arms-exports-rise-to-75-billion-euros/a-19061170>

DW (Oct.21 2015), "Weapons go to conflict zones, the money comes to Germany", Erişim tarihi : 02 Şubat 2017, <http://www.dw.com/en/weapons-go-to-conflict-zones-the-money-comes-to-germany/a-18798104>

DWSTATIS (2015), "Foreign trade : Ranking of Germany's trading partners in foreign trade", Erişim tarihi : 28 Şubat 2017 , https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/NationalEconomyEnvironment/ForeignTrade/Tables/OrderRankGermanyTradingPartners.pdf?__blob=publicationFile

Euronews (August 18, 2014), "German intelligence spied on Turkey, says report", Erişim tarihi: 11 Ocak 2017 , <http://www.euronews.com/2014/08/18/german-intelligence-spied-on-turkey-says-report/>

European Parliament (November 2014), "The ECHELON Affair : The EP and the global interception system 1998 - 2002", Erişim tarihi: 02 Şubat 2017 http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS_STUDY_538877_AffaireEchelon-EN.pdf , s.1-76

Freedom House (Oct. 2015) , " Freedom in the World 2016" , https://freedomhouse.org/sites/default/files/FH_FITW_Report_2016.pdf , s.1-24

Goldman J. (2011), Words of Intelligence : An Intelligence Professional's Lexicon for Domestic and Foreign Threats, The Scarecrow Press, Lanham

GSCB (June 30, 2012), Government Communications Security Bureau, G56, Annual Report, Erişim tarihi: 03 Şubat 2017 <https://www.nzic.govt.nz/assets/Publications/GCSB-Annual-Report-2012.pdf> , s.1-20

İmai M., **Kaizen** , Brisa, 1994

Kissenger H. (1998), **Diplomasi**, (Çev.İbrahim H. Kurt), Ankara : Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Kiyuna A.- Conyers L. (April 2005), Cyberwarfare Sourcebook, Lulu.com

Lyon D. (2015), Surveillance After Snowden, Cambridge: Polity Press.

Le Monde, "L'Allemagne a espionné des médias étrangers, affirme « Le Spiegel »", 24.02.2017, http://www.lemonde.fr/europe/article/2017/02/24/l-allemande-a-espionne-des-medias-etrangers-affirme-le-spiegel_5085271_3214.html

Leibler I. (July 12, 2016), "Candidly Speaking : No Permanent Allies or Enemies, Only Permanent Interests", Erişim tarihi: 12 Ocak 2017 , <http://www.jpost.com/Opinion/Candidly-Speaking-No-permanent-allies-or-enemies-only-permanent-interests-460197>

Little A. "Angela Merkel (April 15, 2013) , the Iron Lady of Europe' declines invite to our own Iron Lady's funeral", Express, Erişim tarihi : 01 Şubat 2017 , <http://www.express.co.uk/news/uk/392141/Angela-Merkel-the-Iron-Lady-of-Europe-declines-invite-to-our-own-Iron-Lady-s-funeral>

Marsden C. (July 10., 2000), "European Union to investigate US-run satellite spy network: France launches independent probe into Echelon", World Socialist Web Site , Erişim tarihi : 22 Ocak 2017, https://www.wsws.org/en/articles/2000/07/eche-j10.html?view=article_mobile

[Matthew M. Aid, Secrets of Signals Intelligence during the Cold War and Beyond, \(Ed. Matthew M.Aid- Cees Wiebes\), Frank Cass Publishers,New York, 2001](#)

Minix D.A. & Hawley S.M. (1998), Global Politics Belmont CA : West / Wadsworth.

Nasr J.- Siebold S., Reuters, "German parliament approves controversial espionage law", Oct 21, 2016, <http://www.reuters.com/article/us-germany-spying-idUSKCN12L1ER>

NationMaster.com , "Economy > Budget > Revenues: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017 , <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/Budget/Revenues>

NationMaster.com , "Economy > Exports: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/Exports>

NationMaster.com , "Economy > GDP: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/GDP>

NationMaster.com , "Economy > Unemployment rate: Countries Compared", Erişim tarihi : 12 Şubat 2017, <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Economy/Unemployment-rate>

NSA, "UKUSA Agreement Release 1940-1956", Erişim tarihi : 30 Ocak 2017, <https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/>

NSA, "UKUSA Agreement Release 1940-1956", Erişim tarihi 31 Ocak 2017, https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/appendices_jul48.pdf ; https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/tabular_comparison.pdf

NSA, " 1956 New UKUSA Agreement - 10 May 1955", Erişim tarihi 31 Ocak 2017, https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/new_ukusa_agree_10may55.pdf

NSA (3 May 2016), "Mission & Strategy: Core Values", Erişim tarihi : 14 Şubat 2017, <https://www.nsa.gov/about/mission-strategy/>

Poole P.S., "ECHELON : America's Secret Global Surveillance Network", 1999/2000, <http://www.bibliotecapleyades.net/ciencia/echelon04.htm>

OECD, "Germany", <http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/deu/>

OECD, "Turkey", <http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/tur/>

Rense.com (07.04.2000), "French Prosecutor Begins

Probe Of US 'Echelon' Spy System", Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <http://www.rense.com/general2/frds.htm>

Reuters, (Aug.24, 2016), "Germany has spied on Turkey since 1976: Focus magazine", Erişim tarihi : 19 Şubat 2017, <http://www.reuters.com/article/us-germany-turkey-spying-idUSKBN0GN0HW20140824>

Reuters, "German government agrees to reform BND spy agency - sources", Jun 3, 2016 , <http://uk.reuters.com/article/uk-germany-spying-idUKKCN0YP2KG>

Reuters, Sep 27, 2016,"Germany's No.2 spy to become parliamentary watchdog - report" , <http://uk.reuters.com/article/uk-germany-intelligence-idUKKCN11X03M>

Roskin M., Countries and Concepts, Eleventh Edition, Boston, Pearson, 2011

Rusbridger J. (1989), The Intelligence Game : Illusions and Delusions of International Espionage, I.B Tauris / Co Ltd. , London

Smale A. (May 5, 2015), The New York Times, "Germany, Too, Is Accused of Spying on Friends" , Erişim tarihi : 14 Ocak 2017 http://www.nytimes.com/2015/05/06/world/europe/scandal-over-spying-shakes-german-government.html?_r=0

Speigel (July 08, 2013), "Germany Cooperates Closely with NSA" , Erişim tarihi : 18 şubat 2017, <http://www.spiegel.de/international/world/spiegel-reveals-cooperation-between-nsa-and-german-bnd-a-909954.html>

Speigel Online, (August 18, 2014), "Targeting Turkey :How Germany Spies on Its Friends", Erişim tarihi : 22 şubat 2017, <http://www.spiegel.de/international/germany/german-considers-turkey-to-be-official-target-for-spying-a-986656.html>

Speigel Online (August.23, 2014) , "BND überwacht seit Jahren weiteren Nato-Partner", Erişim tarihi : 16 şubat 2017, <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bnd-ueberwacht-albanien-weiterer-nato-partner-im-visier-a-987711.html>

Speigel Online (Nov.7, 2015), "Governments and NGOs : Germany Spied on Friends and Vatican", <http://www.spiegel.de/international/germany/german-bnd-intelligence-spied-on-friends-and-vatican-a-1061588.html>

Tapper J. (July 4, 2015), CNN Politics, "Obama administration spied on German media as well as its government", Erişim tarihi: 05 Ocak 2017 , <http://edition.cnn.com/2015/07/03/politics/germany-media-spying-obama-administration/>

Thomas A. (Jul 12, 2014), The Wall Street Journal, "U.S. Spying on Germany Unacceptable, Says Merkel :German Chancellor Sees No Alternative to Close Ties With Washington , Erişim tarihi : 20 Ocak 2017 <http://www.wsj.com/articles/u-s-spying-on-germany-unacceptable-says-merkel-1405174452>

Troianovski A. (July 2, 2015), THE Wall Street Journal, "Germany Warns U.S. About Spying on Its Officials New WikiLeaks documents appear to show NSA monitored German government ministries", Erişim tarihi : 09 Ocak 2017 , <http://www.wsj.com/articles/germany-requests-meeting-with-u-s-ambassador-over-new-spying-leaks-1435850048>

The [Australian Secret Intelligence Service](https://www.nzic.govt.nz/about-us/gcsb/) , <https://www.nzic.govt.nz/about-us/gcsb/>

The Communications Security Establishment Canada , <https://www.cse-cst.gc.ca/en>

The Government Communications Headquarters (GCHQ) , <https://www.gchq.gov.uk/who-we-are>

The [Government Communications Security Bureau](https://www.gcsb.govt.nz/) , <https://www.gcsb.govt.nz/>

The Guardian (Jan.23, 2017), "Moving US embassy to Jerusalem may be slipping down Trump's agenda", Erişim tarihi : 12 Ocak 2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/23/us-embassy-jerusalem-trump-israel>

The Guardian (July 2, 2015) , "WikiLeaks: US spied on Angela Merkel's ministers too, says German newspaper", Erişim tarihi : 30 Ocak 2017, <https://www.theguardian.com/media/2015/jul/02/wikileaks-us-spied-on-angela-merkels-ministers-too-says-german-newspaper>

The National Archives, "Newly released GCHO files : UKUSA Agreement", Erişim tarihi : 21 şubat 2017, <http://www.nationalarchives.gov.uk/ukusa/>

The World Bank, "GDP (current US\$)", Erişim tarihi : 12 şubat 2017, <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

The World Bank, "GDP growth (annual %)", <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

The World Bank, "GDP per capita (current US\$)", <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

The World Bank, "Exports of goods and services (BoP, current US\$)", <http://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.GNFS.CD>

The World Bank, "Imports of goods and services (BoP, current US\$)", <http://data.worldbank.org/indicator/BM.GSR.GNFS.CD>

The World Bank, "Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate)", <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>

The World Bank, "Inflation, GDP deflator (annual %)", <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG>

War Department, 1943, "Agreement between British Government Code and Cipher School and U.S. War Department", 1943, https://www.nsa.gov/news-features/declassified-documents/ukusa/assets/files/spec_int_10jun43.pdf

World e-Book Library, "UKUSA Agreement", <http://community.ebooklibrary.org/Articles/UKUSA%20Agreement?&Words=UKUSA%20Agreement>

"Woodrow Wilson's "Fourteen Points", Jan.8, 1918, http://web.ics.purdue.edu/~wggray/Teaching/His300/Handouts/Fourteen_Points.pdf

Zeit Online (Sep.27, 2016), "BND-Vize soll Geheimdienstbeauftragter werden", Erişim tarihi : 28 Şubat 2017, <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-09/guido-mueller-bnd-vize-geheimdienstbeauftragter-bundestag>